

OSTERLAMB KÁROLY

a magyar ref. egyház egyetemes tanügyi bizottság főbizományosa, és
pesti könyvtárosnál (Erzsébet téren)
részint saját költségén, részint bizományában megjelent
tan- és iskolai könyvek.

Arvay József ABC-je és vezérkönyv Pályamű, kiadja ref. egyh. egyet. tanügyi bizottság (sajtó alatt)	ft. kr.
Assmann Dr. W. Az Ó-kor története emlevekben, szülők, nevelők, algymnasiumi tanulók magánhasználatára, s a szakmai öntanulási könyvtésére általában	30
Ballagi Kár. Magyar feladatok a német nyelv gyakorlására. Második kiadás	60
Batizfalvi István. A földrajz elemei az algymnasium és ipartanoda alsóbb osztályai számára. Hatodik kiadás	60
Batizfalvi István. A magyar királyság földrajza. Az alkotmányos felosztás szerint iskolai s magánhasználatra. Második kiadás	40
Ugyanaz kivonatban népiszkolák számára versekkel	30
Batizfalvi István. Vezérfonal a világtörténet első oktatásánál. Algymnasiumi kézikönyv. I. rész: Ó-kor; II. rész: Közép-kor; III. rész: Új-kor. Mindegyik ára	50
Batizfalvi István. A világtörténet alaprajza. A gymnasium és reáitanoda felsőbb osztályai számára. I. rész: az Ó-kor történetei	1
Batizfalvi István. Magyarország története. Gymnasiumi kézikönyv, 1-6 kötet. Magyarország története az Árpád és vegyes házakból származott királyok alatt	1 40
Batizfalvi István. Magyar- és Erdélyország térképe	12
Dósa Elek. Az erdélybeni evangélico-reformátusok egyházi jogtana	1 60
Düringer János. Szám- és mértani gyakorlókönyv. Felsőbb elemi és alsó real- vagy polgár-tanodák osztályai számára. Első füzete: gyakorló-könyv. Második füzete: feleletek	1 20
Fabian Mihály. Kalauz a földgömb használatában. Néptanítók számára	40
Fenyvessy Adolf. A magyar gyorásrást kimerítő tankönyve Stolze elvei után	1 50
Fischer N. A magyar nyelvten és ismétlés könyve	40
Haan Lajos. A keresztény egyház történeti prot. algymnasiumok és polgári iskolák számára	24
Kerkapoly Károly. Tiszta észtan. Első füzete: Ismerettan. Második füzete: Gondolatlan, mindegyik	1
Könyvtár. Protest. theologiai, kiadják a pesti ev. ref. theologiai intézet tanárai: Első kötet: Hagebach Dr. K. R. A theologiai tudományok Encyclopaediája. Fordította Révész. Második kötet: Kurtz F. H. szent történelem tankönyve, fordította Fabó András	2 64
Körner Friedr. Lehrbuch der Handelsgeografie zum Schul- und Privatgebrauch	4
Magyarország térképe. Nagy fali mappa iskolai használatra. Gyönyörű kiállításban alkotmányos felosztás szerint. Kiadja a ref. egyh. egyet. tanügyi bizottság. (Sajtó alatt)	—
Martensen Dr. H. Az erkölcsöskézet alapvonalai. Akadémiai előadásokhoz használatul. Magyarították Haberern Jonathan és Molnár Aladár	60
Molnár Aladár. A psychologia vázlat. Dr. Erdmann F. Eduard alapján tanításához vezérfonalul	1
Nagy Soma. Népszerű gyakorlati mértan	60
Nagy László. Beszéd- és értelemgyakorlatok a hely. népiszkolák kezdő és első osztályban használatra tanítóknak vezérkönyvül. Kiadja a h. h. négy egyházkerület egyet. tanügyi bizottm.	1
Penyeczki Nagy Sándor francia nyelvtan, középtanodai használatra köve	1 50
Noszog János. Az ütem írás lényege utmutatásul tanítóknak számára Otto F. szerint	30
Noszog János. Kétszer 52 bibliai történet. Protest. népiszkolák számára köve	40
Pálffy J. Utasítás ev. népiszkolatanítóknak számára	40
Pálffy József. A keresztény anyaszentegyház története, protestáns ifjuság számára. Második javított kiadás	80
Ugyanaz kisebb kiadás népiszkolák számára	25
Panczél Ferenc. Erköletes olvasókönyv. A ref. népiszkolák második osztályának. Másodrangú jutalmat nyert pályamű. — Kiadja a ref. egyh. egyet. tanügyi bizottság. Harmadik kiadás köve	16
Révész Imre. Egyetemes egyháztörténelem. Főiskolai tanulók s művelt protestánsok számára. Első füzete: az egyház alapításától a reformatióig (A második füzete sajtó alatt van)	1 50
Rosenmayer Iszák. Bibliai tanulmányok izraelita iskolák és családok számára. Arvay József közreműködésével	30
12 fall olvasó-táblák. Kiadja a soproni ev. iskolatanító-közepede	1
Mozgó betűk és számjegyek	15
Ugyanaz felbuzza	45
Steinre Ferenc. Vezérfonal a vegytan gyakorlati megtanulására. Művegytani és reáitanodák, különösen gyógyszerész-segédkek számára	24
Szabó Károly. Költészetten. Tanodai s magán használatra	1 50
Számvetés, új pénzzell. Népiszkolai s magán használatra. Irta egy karzagi ref. tanító	21
Szenássy Sándor. Latin nyelvtan. Első rész: Alaktan algymnasiumok számára	50
Szenássy Sándor. Latin gyakorlókönyv algymnas. számára	50
Szenássy Sándor. Latin nyelvtan. Második rész: Mondattan (Syntaxis) gymnasiumok számára	50
Szenássy Sándor. Gyakorlókönyv a mondattanhoz	50
Szetho A. Vallástan. Vezérfonal az ág. hitv. evangélikus konfirmálandók oktatásában. Második kiadás	12
Ugyanaz német nyelven	12
Törkös László. Költészetten fogymnasiumok számára, köve	1
Tudós János. Latin mondattan. Gymnasiumi használatra	1
Warga János. Két ABC olvasókönyve. Az irva olvasatát tanmód szerint. Hatodik kiadás, köve	12
Warga János. Magyar olvasókönyv 1. kötet. 4-dik kiadás	42
Warga János. Magyar olvasókönyv 2. kötet. 3-dik kiadás	80
Warga János. Nevelés- és oktatástan kézikönyve. 1-6 kötet: Nevelést. Harmadik kiadás	1

A magyar ref. egyház egyetemes tanügyi bizottság által kiadott és kiadandó tan- és vezérkönyvek kizárólag általam rendelhetők, mint a fentnevezett bizottság főbizományosától.

Továbbá a „Sárospataki főiskola” által kiadott, valamint minden más iskolai tan- és vezérkönyvek rendelésére ajánlom bő raktáromat.

Osterlamb Károly.
1315 (1)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek és Ráth Mór pesti, Nagel és Wischán budai könyvtárosoknál kaphatók:

EMLÉKIRAT.

Irta
Jósika Miklós.

Negyedik kötet.
8-rét (166 lap). Borítékba fűzve 1 ft.
(Ezen kötettel az Emlékirat be van fejezve).

A MAGYAR NÉP DALAI és DALLAMAI

Hangjegyre tette és kiadta
SZINI KÁROLY.
Harmadik füzete. — 50 dal.
E folyam négy füzetből fog állani, mely 200 dalt és dallamot foglal magában.
Egy-egy füzete ára 30 kr.

SZVORENYI JÓZSEF kisebb magyar nyelvtana.

Az algymnasiumi és ipardanodai
harmadik osztály használatára.
Második rész: MONDATTAN.
8-rét (111 lap). Fűzve 40 kr.

A B C, vagy első olvasókönyv magyar és német tanulók számára.

Negyedik kiadás. — (131 lap). Köve 25 kr.

A ker. kath. egyház FŐHIT- ÉS ERKÖLCSTANAI tizennégy oktatásban előadva.

Vallási tan- és olvasókönyv kiváltképen
vasárnapi iskolák számára,
egyszersmind gyakorlati kézikönyv vallásoktatók számára.

Irta **WEINHOFER JÓZSEF,**
jubilált áldozár, IX. Pius pápa 6 szentségének titkos kamarása, s cs. ausr. Leopold-rend lovagja, szentszéki ünök és pinkaffi lelkipásztor.
Második kiadás. — 8-rét (84 lap) 20 kr.

FÜGGELÉK az ideigl. törvénykezési szabályokhoz.

Az új törvénykezési rendszer behozatala óta kibocsátott szabályrendeleteknek hivatalos felhívás és hiteles adatok nyomán összeállított teljes gyűjteménye.

Harmadik folyam. — Első füzete.
(1865. január—június. I.—XXII. sz.)
Nagy 8-rét (VIII. és 64 lap). Fűzve 60 kr.

Pest, október 1-jén 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyeszer hasábotott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígátásnál 10 krba; háromsor- vagy többszöri ígátásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haesenstein és Vogler. — M. Frankfurthban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdászati ügynökség in. József-tér, 14 sz. a Bélyeg-díj, külön minden ígátás után 30 ujkr.

Szögyény László.

Midőn Mailáth György kir. udvari fő-kancellár lett kinevezve s ez által el lön törve a pálcza a hazánkra nehezedett régi kormányrendszer felett: mindenki várta, hogy az új alkotmányos élet szerepvívói között Szögyény László nevét is ott fogjuk találni. S ezen reményünkben nem is csalatkozánk. Az új rendszer befolyása alatt kinevezett megyei főispánok sorában a legelső egyike Szögyény László volt, kit ezen kitüntetésre politikai multja és polgári jelleme egyaránt képesített, s bizton remélhetjük, hogy a családja czimerén olvasható („Pro rege et lege”) jelszó mellett, azon pályán is, melyre most lépett, a korona és nemzet egyaránt hű védőt és közbenjárót fog benne találni.

A család, melyből Fehérmegye új főispánja ered, azok közé tartozik, melyek már jóval a mohácsi vérnep előtt a nemesi osztály közé tartoztak.

Eredeti helyük az Esztergommegyében Köbölkut közelében fekvő Szögyény falu (ma Szögyén s primatialis birtok) volt. A Szögyények egyike 1588-ban az esztergomi várkapitány-ság azon időben jelentékeny hivatalát viselte.

A család két főágra oszlott, a nyitra-gömörre, mely még a XVI. században kihalt, s a maiglan is fennlevő zemplén-szabolcsira. Ezen utóbbi ág jelenleg is bírja azon javakat, melyeket I. Mátyás király 1466-ban adományozott őseinek s pedig épen Székesfehérvárott „in festo divisionis apostolorum” (az apostolok oszlása napján), mit rosz jóslatul vehetnénk, ha már eddig is nem láttuk volna, hogy Fehérmegye új főispánja, inkább össze tudja hozni az igazi apostolokat.

Nem lehet itt helye, hosszasan leírni a Szögyény család történetét s jeles tagjainak hazafiai érdemeit; elég legyen megemlíteni, hogy miután III. Károly, kedvese Althan grófné s ennek barátnéja Batthyány Adámné befolyása következtében, a hazánk alkotmányát felforgatni akaró kamarillával

meghasonlott s Savoyai Jenő, a zentai, nádorfehérvári s péterváradai hős tanácsát követve, az ősi alkotmány helyreállítását tűzte ki feladatául, s a királyi helytartó-tanácsot mint a nemzeti jogok ellenőret s egyszersmind a fejedelmi hatalom képviselőjét létre hozta: tanácsosai egyikévé Szögyény János Mátét nevezte ki. Ezen Jánostól s nejétől Jekey Zsuzsánától származtak: Anna, gróf Lichtenberg Pompejus neje; Mária, ki apácza lett, Lőrincz (ki, miután a hadi pályáról lelépett, Laibachban a tudományoknak élt s ott halt meg, igen szép könyvtárt hagyván

említett Imre s Krucsay Mária második fia volt.

Zsigmond 1775-ben született Kis-Várdán Szabolcsmegyében, s hivatalos pályáját a fiumei királyi kormánysszéknél kezdte meg 1796-ban. Azonban midőn 1800-ban fegyvert fogott a nemesség s a megyék dandárai sikra szállottak, visszatért Szabolcsba, a midőn hadnagya, majd pedig a szabolcsi felkelőserg hadbírája (auditor) lön. Az insurgenz sereg szétesőlván, ő is a törvényes pályára lépett; 1801-ben a közalapítványi igazgatóságánál ügyész volt s kilencz év mulva mint a pesti táblai ügyvédi kar legjeleshejének egyike, a kir. ítélőtábla bírájává nevezetett ki. Alapos jogismeretével s tiszta jellemével fogva, a kir. főtélőszékek is igen jelentékeny tagja, az ügyvédi kar s kereskedők tisztelőének tárgya volt, s így közörmőt gerjesztett Pestmegyében, hogy az érdemeit méltánylól József főherczeg nádor előterjesztésére Pestmegye főispáni helyettesévé nevezetett ki. Ezen pályáján szerzett újabb érdemeit pedig az által jutalmazta a király, hogy Szögyény Zsigmondot királyi személynékvé (personalis) nevezte ki. Ezen hivatalnál alig volt szebb hazánknak, mert a personalis azon kívül, hogy a kir. tábla elnöke volt, egyszersmind az alsó táblánál a nemzet az időbeni képviselői testületénél is viselte az elnökséget, s így kitűnő bírói, politikai ismeretek, szilárd jellem s diplomatai ildomosság kívántatott meg abban, a kire bízottot.

S Szögyény azon rövid idő alatt is, míg ezen méltóságot viselte, fényesen igazolta a reményeket, melyeket kinevezéséhez a fejedelem s a nemzet csaltok. 1825-ben, midőn a jogában súlyosan megsértett nemzet feljajdult s a jövőre névze legszembetűbb kincse biztosítását követelve lépett fel, föltötte nehéz feladat várt a kir. személynékre, midőn védelmeznie kellett a több éven át követett rendszert, mely fölött később maga

SZÖGYÉNY LÁSZLÓ.

a király is oly kártható ítéletet hozott. Szögyény azonban csak az előcsatákban vehetett részt, mert ezek annyira meggyöngyítették a már előbb is betegeskedő férfit, hogy nem érezvén magában annyi erőt, a mennyit a küzdelmes személynöki állás megkívánt, lemondott a végkép elépt a hivatalos pályáról. Mely alkalommal a fejedelmi megelégedés s kegy újabb jelét tapasztalta az által, hogy alkanczellárát s a Sz. Istvánrend középkeresztesévé neveztetett ki. De nem foglalhatta el új méltóságát, mert megsúlyosodott betegsége 1826-diki február 8-dikán élte legszebb idejében, 51-dik évében sírba dönté. Nejétől, Pászthory Juliától, a híres fűmői kir. kormányzó leányától, két gyermeket hagyott hátra: Antoniát, később Bohus János, Arad megye követe, majd főispánja nejét, a lelkes hölgyet, kinek nevét tisztelve említi az egész haza s áldják a fővárosi s vidéki szegények, kiknek emberbaráti gyámolításában lelő legszebb örömét, a mire, mint a pesti jótékony nőegylet elnöklője, bő alkalmat is talál.

Zsigmond második gyermeke, mai képtünk tárgya, László volt, ki 1806-dik január 2-án született, tehát jelenleg 59 éves. A mint befejezte a jogi pályát, ősi szokásként mint jurátus csörgötte egy ideig a kardot s ez idő alatt szorgalmasan felhasználta az alkalmat, melyet a kir. főtörvényszékek ülésének meg látogatása nyújtott az ifjaknak a jogi kiképzésére. Az ügyvédi diploma birtokába jutván, Pest megye rendei örömmel látták tisztviselőik közé lépni a szép reményű, eleven eszű, dolgozni szerető ifjút, s többi között a főherceg-nádor is, a ki megyei tiszt. főjegyzővé nevezte ki, különös előszeretettel viseltetett iránta, s ha egy öreg pest megyei táblabírótól jól értesültünk: „meus parvus filiulus“nak szokta nevezni.

A megyei pályát csak mint előkészületit választá, mert atyja akaratával megegyezően czélja az volt, hogy a közigazgatás terén szentelje tehetségeit s buzgóságát fejedelmének s hazájának, mire csakhamar alkalmat lelt az által, hogy a magyar kir. udvari alkanczellária titkárává neveztetett ki.

Itt csakhamar igazolván, hogy atyjának méltó fia, a kormány oly hivatalra mozdítá elő, melyre rendesen a legjelesb kapacitások alkalmaztattak, s mely mind kir. táblai előadósággal, s mind országgyűlési jegyzőséggel járván, nem csak nagy fontosságú volt, de valóban meg is próbálta emberét. Ez a nádor ítélőmesteri (protonotáriusi) hivatal volt, mely még nagyobb fontosságúvá vált az országgyűlés megnyitása küszöbén. Ezen országgyűlés alatt Szögyény László bő alkalmat talált, éles eszét s fogalmazási ügyességét kitüntetni, úgy hogy a rendek teljes méltánylása közben távozott el Pozsonyból s a király az által tanúsítá irányában szolgálatával való megelégedését, hogy az udv. alkanczellária előadójává nevezte ki.

A alkanczellária nem sokáig számíthatta ekkor Szögyényt tagjai közé. Báró Mednyánszky Alajos halála után azon nem könnyű feladatra jutott, hogy a napról napra fontosabbá váló nevelési és sajtóügyre felügyeljen u. n. tanulmányi bizottságba elnököt nevezzen ki. Ezen elnökséggel egyszersmind a helytartósági elnöki helyetteség is egybe volt kötve. E fontos polczra az elhunyt jeles férfit után Szögyény László látszott legképesebbnék, s e hivatalos állással együtt járó nehézségek megoldására legalkalmasabbnak. Az iránta táplált bizalomnak e téren is teljesen megfelelt s érdemei, melyeket itt szerzett, általánosan el vannak ismerve.

1848-ban Szögyény László a hivatalos pályától visszalépett. 1851-ben a bécsi államtanács tagjává hivatott meg, hol azonban az

akkor uralkodott kormányzatok ellenében ő is, másokkal együtt hiábán küzdött. De annál tágabb tért nyert hazafiai érzéseinek s lojalitásának kifejezésére, midőn 1860-ban a jobb időköt jelentő, megerősített birodalmi tanács alelnökévé neveztetett ki. Több jeles hazánkia által támogatva lépett ott ki a síkra, a nemzet elvülhetlen jogainak védelmére; azok elismerését s visszaállítását mondván a legeztlárvetőbb s egyedül tudós politikának; itt küzdött ő is Magyarországnál önállósága s törvényes autonómiaja mellett, itt mondá ki azon sarkigazságot, hogy nálunk csak az lehet törvény, a mit azzá tesz a király és nemzet közös megállapodása stb. Ezen küzdelem eredménye volt az 1860-dik évi „oktobri diploma“, melynek következtében helyreállított ismét a magyar udv. alkanczellária. Ez alkalommal Szögyény László neveztetett ki b. Vay Miklós mellé alkanczellárá, mely hivatalt azonban csak addig viselte, míg viselnie tisztességgel lehetett, a nélkül, hogy hűtlenné legyen multjához s politikai jelleméhez.

A Schmerling-féle provisorium alatt Szögyény is a magánéletbe vonult s családja körében élt, többnyire Pestben, vagy apósa, Marich Dávid egykori veszprémi főispán csőri birtokán, Székesfehérvár tőzomszéd-ságában. Erre nevezte tudunk kell, hogy Szögyény László neje a Marich-család utolsó ivadéka lévén, a család fiágát illető javaiban füsittatott, olyképen, hogy gyermekei a Szögyény-Marich nevet viselvén s a két család czimere egyesítettvén, mind azon javak, melyek az ősi Marich-család fiágának kihalása után a törvény szerint a koronára estek volna vissza, a Szögyény-Marich családból származó fi- és leánygyermeknek kétségbevonhatlan törvényes tulajdonává váljanak.

Ezen magányában találta Szögyény Lászlót azon újabb legfelsőbb kinevezés, melynélfogva most mint Székesfehérvár megye főispánja, e megye dolgait intézi.

-y.

Hervad a lomb . . .

Hervad a lomb, hulló félben
Remeg a hús esti szélben,
És az alkonyirtól festive,
Olyan szép az ősi este.

Nézem az elszálló napot,
Mint vet bucsupillanatot,
Még egy végsőt mosolygni rád,
Sárguló lomb, hervadt virág!

Itt az erdő, s dala kihalt,
Nem hallok benne semmi zajt,
Mint ez előtt nyáréjén át
Hangos kis fülmele dalát.

Még is a táj oly szép nekem,
Körüljárja tekintetem,
És mindenütt a merre száll,
Oly kedves nyugopontot talál.

A nap lemegy, — de folytatom
Sétámat a szép alkonyon.
Lombos erdő szent homálya
Mintha hívna estimára.

És egy fohász kél ajkamon
Te éretted, oh drága hon!
Ha minden bérez, minden róma
Kebleden már boldog volna!

Ne szállj le még, oh légy jelen
Te fényes nap, honszerelmem!
Hisz' hervadt lomb, s hulló levelel
Annai fájdalomról beszél . . .

Hervadt lomb hullni nem késik;
Eltűnnek majd szenvedésid,
S életfádon virág terem
Egy szép tavaszon, nemzetem.

Terhes Barna.

A Thurzó nádorok kora (1609 — 1626).

(Történeti rajz.)

Csak bálmulni, és sajnálni lehet azon küzdelmeket, melyeket a hon atyjai, a haza és vallásszabadság érdekében, a tulnyomó befolyást erőszakosan követelt magasabb papság ellenében a Thurzó nádorsága alatt, megharcoltak.

A nagy honfi, Illésházy István nádor halála következtében 1609-ben oly nagy mozgalom keletkezett az egyháznagyok körében, s ezek részéről oly örömköltés tölté be a püspöki-kar tagjai láthatárát, mintha az említett nagy ember halálával, rájuk nézve, egy új ég és új föld vette volna kezdetét!

Az esztergomi érsek gróf Forgách Ferencz bíbornok, Lépes Bálint nyitrai püspök, és korlátnok, Náprágyi Demeter győri püspök, hárman egyesülve, és a papság élére állva, éjjel nappal oda működtek, titkon és nyíltan, hogy az új nádor, ha török, szakad, de minden áron rom. kath. vallású legyen, mint ezt már Illésházy megválasztása alkalmával is kívinni megkísértették.

A meghányt s vetett terv, szép reményvel kecsgetető, és szerencsésen keresztül-vihető valóságát egy véletlenül felmerült botrányos eset annyira felvillanyozá, hogy a nádori méltóságát már előre kezeik közé látták letéve. Történt ugyan is, a nagyfontosságú, és akkor felette erős érsekujvári határszéli várban, hogy az ottani német várórség, papi titkos befolyás következtében, a várbeli nagy templomot, melyben a protestánsok, mint tulajdonukban, nevezetesen pedig az evangélikusok németül, a kalvinisták pedig magyarul tartották isteni tiszteletüket — megrohanta, — és a kath. papság birtokába átadni erőszakolta.

Ezzel Érsekujvár falai közt, az eddig békés polgárok körében vallásos villongás vette kezdetét, mely szerencsétlen körülmény annál inkább fájhatott a fejedelmeknek, II-dik Mátyásnak, mivel a Booskai István erdélyi fejedelemmel testvére Rudolf által kötött bécsi békét (1606) — ő is az előtt, nem sokkal koronázása alkalmával, 1608-ban, újra megerősítette. De fájhatott végre azért is, mivel ezen botrányos esetben Illésházy István és Thurzó György, mint azon időben legnagyobb tekintélyű és befolyású hatalmas fő uraknak, roppant tulnyomó többséggel bíró pártját látta megsértve, melyre neki, mint jobb és balkeze erős támaszra, oly kiáltó szükségé volt.

Hogy tehát a rend, béke s nyugalom a főlháborított polgárok közt helyreállításra — a meghasonlás tovább terjedhető fáklyája végkép eloltassék, nem is késett a kormány Thurzó György vezetése mellett Thurzó Szaniszló, Pálffy István, Lippai János személynek, Révai Péter, Dóczy András, Széchen Tamás, Forgách Zsigmond és Vizeleti Tamás főurakat oda rendelni, a meghasonlott kedélyeket kibékíteni, s a megsértett félnek részrehajlatlanul igazságot szolgáltatni.

Azonban a legnemesebb buzgalom is ezen ügyben, a türelmetlenek erőszakoskodása miatt, hajótörést szenvedett, mivel a fegyvertelenül ott megjelent főküldöttség fegyveres kezekkel durván megtámadtatva, boldognak tartá magát, hogy a vár falai alól életben megszabadulhatott. A vár minden közlekedéstől elzáratván, senkinek nem nyitá meg kapuit — sőt kerületi parancsok Kolonics ezredes, ki épen ott volt, és Pálffy, erőszakosan letartóztatván, mind addig nem bocsátattak szabadon, míg a katonák által önként kiszabott tetemes váltásdíj meg nem küldetett.

Ily körülmények közt hivatott össze Pozsonyba november 18-kára 1609-ben az országgyűlés, melyet maga a nagy pompával fogadott király nyitott meg, a nemzet képviselőinek örömköltésai közt. Az egyházi elem, erősen sorakozva, jelszóval tűz zászóljára: „minden áron Erdődy Tamás a nádor!“ A megyék küldöttei ellenben Thurzó György nevét hangoztatták, erős szívvel és lélekkel. A két elem úgy állt szemközt egymással, mint két ellenséges tábor. A papi elem a királyi előterjesztéseket sürgette mindenek előtt, a KK. és RR. ellenben, minden pontok előtt, határozottan kívánták, sürgették, és követelték a nádor választását.

Igy állván a dolog, alig hogy észrevette magát a papság nagy kisebbségében, azonnal nézetét változtatva, azt kérte a királytól, hogy mondaná ki határozottan, miszerint a jelen viszonyok közt, hogy mindenik félnek elég tétessék, a nádori méltóság ne töltessék be, hanem mint volt Illésházy előtt, csak helyettesítsék, annál is inkább — mondák az egyháznagyok — mivel a nádor házában főtartása oly tetemes költséget emészt fel, melyet most, a többféle szükséges kiadások közt lehetetlen fedezni.

A papi elem ily okoskodása folytán a megyék nemes haragra lobbánva, bátor és nyílt homlokkal a királyra tekintve, azt felelték határozottan: miképp nagyon sajnálják, hogy valahányszor, az ország sarkalatos intézményei forognak kérdésben, a magas papság mindannyiszor, mint egy más hazának fia, ellentábot alkotva, a helyett, hogy összevetett vállal, együtt működne a megyékkel a dolgok, s megzavart rend helyre állítására, külön válnak, ellenszélnek, más irányt követnek. Midőn azt mondják, hogy sokba kerül a nádori udvar fontartása, azt kell nekik felelni, hogy a más szemében pizskálják a szállakat, magukéban pedig a gerendát nem látják meg; mert hiszen tudva levő dolog, hogy csak ez évben is az esztergomi érsek, több mint 45,000 akó bort vett be és ugyanennyit év jövedelme volt, sőt a jelen levő országgyűlés alatt is gróf Forgách bíbornok ur, a többi egyháznagyokkal egyetértve, oly nagyszertű vesztetést visz véghez, hogy ha számosan találkoznának könnyen hívők, és megvásárolhatók, a papi elem könnyen kivethető, hogy 14 nap lefolyása alatt, egy magyar sem lenne itt stb.

A magas papság a megyék ily és több efféle viszonzalászat hallván, tágítani kezdett, és hogy terve romjaiból valamit megvédhessen, most már csak azt kérte szelidebb hangon, hogy a nádorválasztás, ne közönséges felkiáltás, hanem a szavazatok összeírása által történjék. Erre a megyék azt felelték: „ez már rendén van, ez már okosan van“. Most kezdetét vette a választás, mely hogy annál ünnepelesebb legyen, a megyék követelték nagy számmal fölállni, a meghatározott rend szerint szavaztak három főorra, ugyint Thurzó György, Erdődy Tamás és Forgách Zsigmond gróforokra, kik közül Thurzó György 150 szavazatot nyert, Erdődy csak 53-mat, Forgách még kevesebbet.

A szavazatok ily nyilvánítása után gróf Forgách Ferencz bíbornok kikiáltá nádornak az ország nevében Thurzó Györgyöt, következő rövid tartalomú szónoklattal: „A szavazatok többsége nádornak választá önt, legyen tehát sokáig boldog, és vele együtt legyen sokáig szerencsés az ország is.“ E rövid beszéd után a megyék, örömittasan felkiáltva, háromszor mondták egymás után hangosan: éljen, éljen, éljen a nádor!

Az örömnnyilvánítás alatt azonban, egy botrányos jelenet adta elő magát. Ugyanis

a tekintélyesebb főpapok közül egy meglejtkezve a helyméltóságáról, és magáról is, bizonyosan sértő szavakkal illeté az új nádort, a nemzet büszkeségét, mit az egymás mellett álló ifju Thurzó és Zrinyi grófok meghallván, ott mindjárt a helyszínen udvari szolgálók környezetében — egy pofoncsapással utasíták rendre a botránkozató papot ki az ifju grófok szolgálóinak, ezen szent irásbeli hely ismétlése mellett: „jaj a botránkozónak, de jajabb a botránkozatónak“, egy cseppet sem zugalódva, hogy észre ne vésessék, — egy lépéssel tovább állott.

Ezután a választott nádor, könnyes szemekkel, és megindult hanggal kezdett beszélni, mondván: Ezen fényes, és magas hivatal, nem kérte és nem kereste soha, miután azonban az Isten, és a nemzet választása azt neki megadta, ezennel határozottan nyílvánítja, s az országgyűlés színe előtt szentül fogadja, hogy hatalmával nem él vissza soha, hanem mint a jog, és az igazság hozzá magukkal, azt minden haszon, pártérdek, és nyereség kívánása nélkül, gyakorolni, és mind a fő mind pedig az alrendek részrehajlás nélkül igazságot szolgáltatni, legfőbb kötelességének ismeri stb.

Thurzó nádor magas méltóságában mindjárt három kellemetlen esettel találkozott, ugyint 1-ör Báthory Zsigmond volt erdélyi fejedelmét illetőleg az adta elő magát Prágában 1610-ben, hogy ez saját udvari mestere által, mintha titokban egyetértene a lengyel királyal — elárulván, feb. 17-kén korán reggel, luhokoviczi szállásán a császár parancsa következtében elfogatott, és 50 fegyveres katonával Prágába kísérte. Báthory megsértett büszkesége érzetében azt monda a császári biztosoknak, hogy ő mint volt erdélyi fejedelmét, ily lealacsonyító eljárást nem tűrhet, és mint magyar, csupán csak a magyar király, II. Mátyás iránti tiszteletből engedelmessékedik. Vele együtt Marko vajda is, Mihály vajda fia, és Bástá György tüköcsai is elfogatott, mint bűntárs, és mindketten 10 kocsi kíséretében Prágában egy polgári lakosztályba elzárattak. Ennek híre, villámgyorsan repülve, elhatott Erdélybe, hol Báthory Gábor megunt zaklatásai miatt oly nagy részvétet ébresztett a volt fejedelmé baltorsa, hogy sokan Báthory Gáborot elfordulva, újra Báthory Zsigmondot kívánták fejedelmül. A föliratok egymást érték Thurzó nádorhoz, hathatósan kérve és sürgetve, hogy minél előbb a kellő lépéseket Báthory Zsigmond szabadon bocsátására iránt megtenni el ne mulassza. — A másik kellemetlen eset volt a hajduk pártütése, kik Homonnai Bálintot kívánták királynak. — A harmadik azon pontok értelmében történt, melyek Bécsben július 3-ikán II. Mátyás király és a német birodalmi fejedelmi rendek biztosai közt, a magyarok híre tudta nélkül köttetnek. Azon 14 cikkben foglalt egyezség 8-dik pontja így hangzik: „Ő felsége a magyarországi váratok német őrséggel tartszik magrakni, és ezek fontartására megkivántató költséget, a csehek is aránylag tartoznak fedezni.“

Ez a pont annyira nem tetszett a magyaroknak, hogy 15,000 vitéz hajdu, Nagy András vezérlete alatt, erős állásba téve magát, az egész Felső-Magyarországot kezdé elfoglalni.

(Folyt. köv.)

A magyar képviselőház új épülete.

Minden háznak megvan a maga története. Ezredéves alkotmányunk változó viszonzatosságai alatt egyik helyről a másikra vándorolt országgyűlésünk, s még legáltalánosabb tanyája volt Budán, a Rákospuszta s az újabb időkben Pozsonyban, itt is csak ideiglenes hajlékokban. Az 1843.

évi pozsonyi országgyűlés főjezte ki végre azon ohajtását, hogy a haza fővárosában, Pesten állandó országháza építessék. Ennek folytán jutalomdíjak is tűzettek ki, s mintegy 32 építészeti terv be is küldetett az e czéla kinevezett bizottsághoz. Ezen tervek közül — ugy emlékezünk — Feszl építész tervét találtatott legalkalmasabbnak s e szerint a díszes országháza a terjedelmes útjér (most Erzsébeti park) közepén, hol ma az ideiglenes német színház dísztelenkedik, lett volna felépítendő. Ezen építési ügy egyik leghatalmasabb pártfogója gr. Széchenyi István volt, mindamellett az idők akkor nem voltak kedvezők e szép terv teljes megérlelésére s keresztülvitelére. A dolog jobb időkre halasztatott. Az 1847-i országgyűlés ismét a pozsonyi kaszárnya alaku országházban gyűlt össze. 1848-ban Pestre költözött ugyan át, de akkor is csak a városi régi redoutetermekben ültette fel sátorát. Midőn 1861-ben újra össze voltak hívandók a nemzet képviselői, ezek számára egyszerre két helyiség rendeztetett be, előbb a budai u. n. országház nagy terme, s később, miután a közvélemény a „zárt várban“ tartandó országgyűlés ellen hangosan nyilatkozott, Pesten a nemzeti múzeum dísztereme, mely vendégszerető ajtát folyvást nyitva tartá a nemzet képviselői előtt, az országgyűlés teljes felosztásait.

Midőn ez év tavaszán ismét a magyar országgyűlés összehívásának szükségé merült fel, a bár ideiglenes országháza építésének kérdése is újra szöngyegre került. A „Pesti Napló“ egy tárgyavatott cikkben fejtegette az építés elhalasztatlanságának szükségét. E felszólítás az egész haza közílvánátát fejezte ki s ez csakhamar illető helyen kellő méltánylatra is talált, mert már aug. 5-én ki lón adva azon legfelsőbb királyi rendelet, melynélfogva egy ideiglenes országos képviselőház építése haladék nélkül, azonnal foganatba volt veendő.

B. Sennyey Pál tárnok ő excija nagy buzgósággal sietteté ez ügy valóságát. Egy két hét alatt a hely kijelölése, a Pest várossal érintendő jogi kérdések, tervrajzok kiírása s más efféle előmunkálatok be valának fejezve. A benyújtott pályatervek közül a kormányilag kinevezett bizottság Ybl Miklós ismert derék építészünk tervét fogadta el. Végrezept. 11-én az építési munka is elkezdődött s azóta ernyedetlen szorgalommal, csaknem lázas sietéssel folyton folyik. A kötelező szerződés szerint az épületnek szombaton, decz. 9-én teljesen készen kell állania. E sietés daczára is az új képviselőház tömör, erős, u. n. nyers téglapavilon (Rohziegelbau) lesz, s szolid anyagokból, a technikai szakismeretek teljes felhasználásával fog készülni. Nagy kezességű szolgál, hogy az építés anyagi részét a tevékeny és erélyes Diescher építőmester vállalta el, ki az új vigadó épület, az akadémia palotája s több más újabb emlékszerű épület felállítására körül fényes jelét adta már egy építészeti képességeinek, mint különösen ügyvezetése eredmények. S szinte lehetetlen látni, a mit ohajtnak, hogy az új képviselőház, a mint Ybl tervezte, (a mint homlokzatát mellékelt képtünk mutatja) mátló (okt. 1.) fogva, 70 nap alatt teljesen elkészülve, keblébe fogadhassa a nemzet akkorára összehívott képviselőit — de bizunk a határozott ígéretben s az ég segítő jó kedvében, mely a roz idő s az elemek alkalmatlan dulásait ez időn talán későbbre fogja baltasznani.

Az új képviselőház tehát Ybl terv szerint csinos kül alakban is, u. n. olasz renaissance stílusban fog épülni. A mi ez épület belső szerzetét illeti, az a megállapított terv szerint következésképp lesz berendezve:

A herceg Sándor-utczában, egy 728 □ öl-nyi területen, a nemzeti múzeummal átellenben, hol még néhány hét előtt egy hadiszekerészeti lakatya állt, három hónap alatt felépül az ideiglenes országház, s megnyílnak termet a tanácskozó honatyák számára. Az épület szilárd anyagokból, téglaközből fog állkottatni; a födézett érclemezekből álland. Habár az épület ideiglenes lesz is, külsége mégis szép és díszes lesz. Az épület homlokzatán fog Magyarországnak czimere s a nemzeti lobogó díszelni. Az ülésterembe a feljárt a képviselők számára üvegfedéllel fűdözik. Ezen feljárt alatt lesz a bemenet a főkapu át az előcsarnokba, hol a kapus lakik.

Ezen előcsarnokon át tíz széles lépcsőn fölfelé haladva egy másik kisebb előterem nyílik, melynek balfelén a képviselők ruhájára s jobbra az első emeleten a bizottmányi termek lesznek. Ezen kisebb előteremből a társalgó-teremmel összeköttetésben álló s a nagy terem hosszában vo-

nuló folyosóra juthatni. A nagy gyűlés-terem az épület közepét foglalja el, s talaja az utca helyszíntől számítva 6' magasabb lesz. A terem hossza 17° 3' 6", szélessége 11° 4' egész négyszög-területe 189"; s így terem a vígadó nagy terménél 29 □ üllel tágasb. Magassága 41' 6". A teremben 462 követ számára lesznek helyek készítve az angol alsóház mintájára. A bejáratnál szemben, a terem fenékföldjében álland az elnök, két alelnök, 4 jegyző, végre a 6 gyorsíró emelvénye; az elnöke legmagasabbra emeltetik.

A követek a gyűlési, bizottmányi s társalgási termekbe oly bejáratok s helyiségeken át jutnak, melyek a közönség számára főhagyott helyiségektől teljesen elkülönítve. A nagy gyűlés-teremből az elnöki szék mögött a már említett nagy társalgási terembe juthatni. Ettől jobbra van az étterem s csemegetár; balra a hivatalos helyiségek a registratura s az iroda igazgató számára, végre ezekkel összeköttetésben egy társalgási terem. A kisebb előcsarnoktól jobbra van egy szoba

muzeumban tartja, ott a szükséges átalakítások megtételnek, s a rácszatnak az országház felőli részén kapu nyitattik a közlekedés megkönnyebítése végett.

Egy hős nő az Unió hadseregéből.

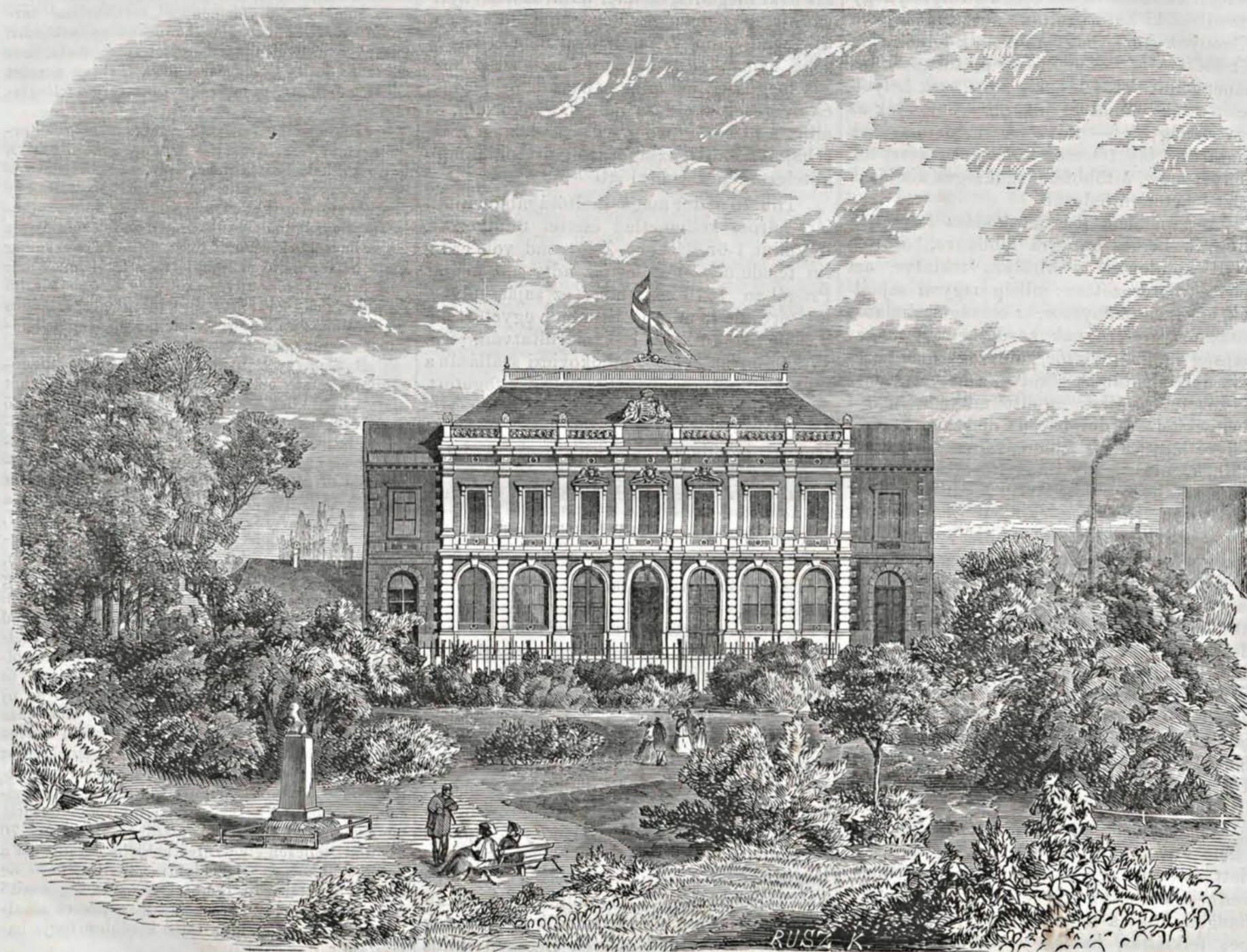
Nem rég egy díszes kiállítás könyv jelent meg Amerikában, mely a még élénk emlékezetben levő amerikai háborúból sok érdekes apró jelene-t sorol elő s nagy figyelem tárgya főleg a miatt, mert benne egy nő, ki a harc kitérésétől kezdve annak végeig hősi részt vett a hadjáratokban, saját harci kalandjait adja elő.

E nő Edmonds Emma, ki bátorsága, vitézsége s az északi hadaknak tett szolgálatai által méltán kivívta magának az egri nevet. Mint betegápoló lépett a hadsereghez, de bátorsága nagyobb szolgálatok tételére is képessé tette, s később mint kém szerepelt a déli hadak erejének és állásának kifürkészésére, s működése oly sike-

volt: „Bizzál Istenben — és tartad löporodat szárazon!” Induláskor az egész város összegyűlt, hogy az apa fiától, a testvér testvérétől, s a férj nejétől és gyermekétől bucsut vegyen, talán sokára, talán örökre.

„Ma kaptuk a parancsot az indulásra, — két nap múlva a Potomac-hadsereg uton lesz Bull-Nun felé”, — 1861. júl. 15-kéről csupán e szavak vannak könyvembe följegyezve; de e napok emléke sokkal mélyebben van lelkeembe véve, sem hogy azt valaha elfeleldhetném. Vidáman, a katonai zenekar harsogó zenéje s a katonák honfidalai mellett indult el a sereg, telve lelkesültséggel, telve harcvágygyal; vesztésre nem is gondolt senki.

Három nap múlva hadseregünk már közel volt az ellenséghez. A folytonos utazás sok bajjal járt a nagy melegben. Kévs viz volt a vidéken, sokan elhagyva maradtak el az uton. Én a tábori lelkész és neje társaságában utaztam, ki szintén betegápoló volt a csatatéren.

A magyar ideigl. képviselőház. — Y. Miklós terve szerint. — (Fénykép után rajzolta Kelety Guszt. fr.) — A nemzeti múzeum parkjából tekintve.

előszobával a quaestor, balra egy terem szintén előszobával a ház elnöke számára.

A közönség az országházba két bejáraton át juthat, mely a két kis előterem két végén lesz. Innen a terem karzataira lépcsők vezetnek. A terem végén szintén két lépcsőzet, melyek két külön pályára vezetnek. A folyosó két oldalán lesznek az árnyékszékek stb. a követek, s a kis előcsarnok két felén a közönség kényelmére. Mig mindezen nevezett helyiségek az épület fenék-színén lesznek, addig az első emelet utcafelőli része 5 nagy bizottmányi s egy gyorsíró-termet foglal magában.

A terem mindkét felőli hosszában s fémagasságában lesznek a karzatok. Ezek legnagyobb része a hallgatóság számára hagyatik fenn, mindazáltal mindkét felén ezeknek egy külön pályára marad a felsőházi tagok, a hölgyek, újságírók használatára.

A társalgóteremmel egy szabad lépcsőzet által a könyvtár s két nagyobb bizottmányi terem lesz összeköttetésben. Miután a felsőház üléseit a

res volt, hogy közlismerés szerint ő most a yankee-föld legvitézebb hölgye.

E nő képét közölve, nem tartjuk érdektelennek, néhány harci kalandjával, saját előadása nyomán, megismertetni az olvasót.

„Tíz nappal az elnök harcot jelentő kiállításának kibocsátása után, — ugymond, — Washingtonba utaztam. Amerika egyesült államai, nem szülőföldem ugyan, de kis koromtól kezdve jó ápolóm volt, s nem késtem érte a veszély idején szolgálatomat kormányának fölajánlani. Mint betegápoló a harcstéren szolgálatba léptem.

Mindjárt az első hadcsapattal indultam a fölkelők felé. Mily lelkesedéssel lépett minden fegyverfogható ember a szent ügyért küzdő hadseregbe, meglátszott abból, hogy mindjárt az első napokban egy kis városom keresztül vonulva, nem találtunk benne egyetlen családot, melynek valamely tagja a hadsereghez föl ne csapott volna. A város lelkéze meghatóan bucsuzott el az új hadfiaktól, mindegyiket egy-egy új testamentummal ajándékozván meg, melyen a következő fölirat

Este az örtüzek mellett meglepő volt előttem a tábor kinézése. Sokan irogatni kezdtek, mert ritka katona volt az, a ki nem vitt magával írószereket; sokan áhitattal olvastak a bibliából; mások csoportokat képezve beszélgettek, míg némelyek egész nyugodtan aludták álmukat, nem törődve a holnappal. Pedig a tábori orvosok már megtették készülleteiket a közelgő ütközethez s egész kórházakat szereltek föl a sebesülendők számára, a többek közt egy kótemplomot Centrevilleben.

Még napkelte előtt föl voltak állítva a hadoszlopok Centreville mellett, s a zöld halmokról a hold fényénél, minden dob- vagy trombitaszó nélkül egész csendben megindultak a völgy felé, hol az ellenség tanyázott. A tábori lelkész oly ünnepélyesen ült lován, mintha a halál angyalával nézett volna szembe. Az ünnepélyes csendet csak a gyalogság lépteinek tompa moraja s az ágyúk és társzekerek döcögése zavarta meg.

Nemsokára elkezdődött az ütközet. Az első halott egy tüzer volt, kit egy ellenséges bomba

szétpattanása ölt meg, melynek darabjai még három embert megesebesítének. Leugrottunk lovunkról a megsérültek sebeit bekötözni. Ez jálatt kitért a harc egész vadságában; csak ágyudörgés, kardok csattogása és fegyverek ropogása volt hallható; mindenfelé csak a pusztulás járt és a halál. Sokan, a kik az ellenségnek hátat fordítva a közel cserjékbe menekültek, darabokra tépve és vagdalva adóztak hűtlenségökért, méltó jutalmul, a miért a megpróbáltatás órájában az ügyet, a hazát és társaikat cserben hagyták.

Engem Centrevillebe küldöttek vissza, szeszt és tétést hozni a sebesültek számára. Lovam habzott a tajtéktól a gyors futásban, s mire visszaértem, egész rettentőségében dühöngött a harc. A csata képe igazán borzasztó. Sebesült harcosok összerogyva, emelt karral kiáltanak segélyt; mások elvérezve fekszenek, szétépett tagokkal; itt egyiknek kezét, másiknak lábát hordta el az ágyugolyó, mig mindenütt vértől piroslik a pázsit. Mint jégzápor omlott a golyó, de hátrálni nem volt szabad; s már-már kezünkben véltük a győzelmet, midőn a fölkelők új segélyt nyerve, a sereg egyrészt megkerülték.

Nem lehetett tisztán kivenni, hogy a közelgő csapat barát vagy ellenség-e? Griffin kapitány már lövetni akart reájok az ágyúkkal, de az őrnagy határozottan állította, hogy az a mi fejedetünk. A mint közelebb értek, az első sortűzre hullottak embereink, s a reá következő roham alatt a legderekabb úteg az ellen kezébe jutott.

E szerencsétlenség híre vilámgyorsan terjedt, s a megbomlott rendet nem lehetett többé helyreállítani. — Lovasok kivont karddal állottak el az országot, de nem tudták föl tartóztatni a futókat. A tüzerék sebes vágatva szettek menekülni az ágyúkkal, mi e futásnak még rémületesebb szint kölcsönözött.

Az üldözött ellen-séget csak a Blenker tábornok vezérelte alatt volt tartalékcsoportok tartották vissza. Így vezetett el a Potomac-hadsereg első csatája.

Mi a kórházban a sebesültek ápolásával elfoglalva, nem is tudtuk a dolgok valódi állását, s az est beálltával kíváncsiságból elhatároztam személyesen győződni meg. A csatatéren a seregek nyoma sem volt, csak holtakak volt az borítva. Az őrvonalon kívül cirikáló ellenséges csapatok közeledtét vévén észre, menekülésem kellett. Szerencsére egy deszka csomó közelében voltam, s az alá bujva kerülhettem ki a bizonyos

halált. Csak midőn a lovak dobogása végkép elenyézett, mertem kijönni rejtek-helyemből stértem Centrevillebe vissza; de másnap már ez is az ellenség kezébe került.

Már csak én és a tábori orvos, maradtunk a sebesültek mellett, a hadsereg parancsot vett Washingtonba vonulni vissza. Az orvos maga 21

— Keblem elfogult, de a közelgő ellenséges lovaság nem hagyott tovább késnem s én is menekültem.

Később a Potomac-hadsereget, mely összesen mintegy 100,000 emberből állt, hajón Monroe erődhöz szállították, honnan e hadtest Yorktown mellé vonult. Edmonds Emmát innen sokszor kiküldték, hogy a környéken élelmi szereket, tejet, vaját, tojást stb. szerezzen be. Egy ily kirándulása alkalmával a következő érdekes történetet beszéli, mely mutatja, hogy a déliek közül még a nők is mily engesztelhetlen gyűlölettel viseltettek az északiak ellen.

„Egy reggel — ugymond — utam a hamptoni országnál egy magános lak mellett vitt el. E lak hir szerint mindazon tárggyal gazdagon el volt látva, a mit épen én kerestem. Lovam az ablak alatt megkötve, magam becsöngtettem. Az ajtónál egy halvány nő fogadott, földig gyászban, a mi szomorú tekintetéhez oly nagyon jillett. Udvariasan fogadott, de alig mondtam meg küldetésem célját, valami gyanus titkolózást láttam átvonulni arcvonásaim. Szemmel tartottam, de egyszersmind ugy foglaltam szobájában helyet, hogy az ablakon át lovam is szemem előtt legyen. Igérte, hogy kíváncságom teljesítve lesz, de a szükséges czikkeket oly sokáig rakogatta, hogy a szándékos tartóztatás és késleltetés szembetűnő volt. Gyantu támadt bennem és sürgetve kijelentém, hogy menni akarok. Erre halálsápadt lett s reszketteve tölté meg a kosarat. Feltüntetltem, hogy kivüle az egész háznál egy lélek sem volt.

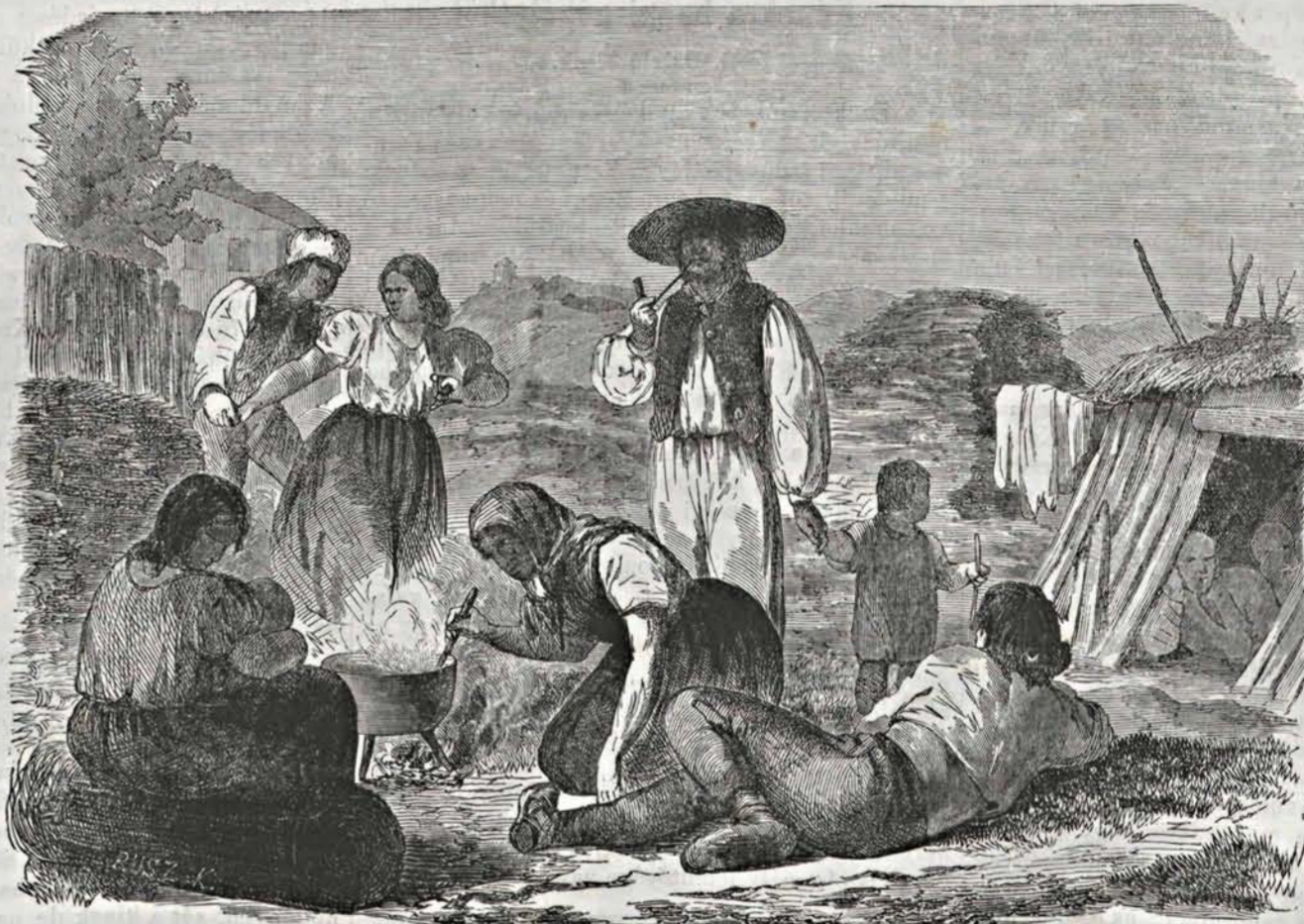
Végre átvitetem a kosarat, s midőn fizetni akartam, a pénz nem fogadta el. Kösöztem szivességét, mire ő visszatért a szobába; de egy percz múlva megjelent az ajtóban, s vad tekintettel szemem reám szegezte. Én nyeregbe vetvén magam, még egyszer üdvözlém, azonban alig távoztam tőle néhány ölnyire, pisztolyt sítótt reám; de azon pillanatban lovam nyakára hajoltam s a golyó fejem fölött süvöltött el. Másodsor is lótt, de keze annyira reszkettett, hogy nem talánhatott. Egy pillanat alatt megfordítam lovam, s hét lövetű pisztolyom reá irányzám. Ekkor könyörögve kért kegyelmet, de haragra voltam lobbánva. Nem akartam megölni, csak megbüntetni, s golyóm felém nyujtott balkezét furta keresztül.

Az áltán összeomlott nőt magamhoz véve vittem táborunk felé, s midőn aléltáságból eszmé-

Edmonds Emma; egy hős nő az Unió hadseregéből.

golyót metszett ki csak tollkésével a sebekből; én ápoltam őket szakadatlan, mig végre a sebesültek maguk intettek távozásra, hogy mentsem meg magam, miután itt segítségükre többé ugy sem le-

Képek a hazai népeletről: LII. Delelő tótok. — (Lüders rajza).

hetnék. E végső percekben még egy emlékezetes jelenetnek voltam tanuja. Egy halvány arcú beteg kért, hogy a kezében tartott arany medaillont nyissam föl s tartsam szemem elé. Csókjával halmozta el a benne foglalt képet, mely egy ifjú nőt s kis gyermeket ábrázolt; s szótlan megilletődésben egy végső csókkal lelkét is kilhelte reájok.

letre térj, újra könyörgött életem. Elmondá, hogy atya, férje és két testvére esett el az északiak ellen a harcban, kikkel egész élete boldogságát elveszté, s a kikért boszut esküdött. Azóta én voltam az első az uniótól, a kivel találkozott, s nem esoda, hogy oly rohalmal újultak meg szívének sebei. Megszántam a valóban számalomra méltó nőt, s a tábori orvos begyógyította a kezén esett sebet, melynek történetét, rajta és rajtam kívül, ez ideig nem tudta meg senki. A nő egyik legbizobb betegpólvó lett az északi hadseregben; de tudommal csak ez volt az egyetlen déli nő, a ki az északiak iránti engesztel heften gyűlöletével egészen fölhagyott."

De Edmonds Emma még e veszélyekkel sem érte be; szándékosan ment nagyobb veszélyeket keresni. Híre jött, hogy Richmondban egy szövetségi kémet elfogtak és kivégeztek; ennek helyét be kellett tölteni, s ő erre is vállalkozott. Erre vonatkozólag a következő történetet beszéli el:

"Ajánlközöm folytán a főhadiszállásra hivattak, hol két tábornok mindenféle fogós kérdésekkel igyekezett vélekedésem kitudni a lázadás felől. Ez azonban csak az első próbáltatás volt; utána minjárt a löfegyverek kezelésében való jártasságot kellett bemutatnom, de ezt oly sikerrel tettem, hogy akármelyik hadastánának becsületére vált volna. Még ez sem volt elég. Újra kikérdeztek, majd fejem alkatát vizsgáltak meg phrenologiai szempontból, s miután úgy találták, hogy nem a titoktartás és harcavágy érzéke kitünőleg ki van fejlődve, letették velem a hűségű esküt s utra bocsátottak.

Következő nap korán Monroe mentem s oly ruhát vettem magamnak, minőt a négerék az ültvényeken viselnek. Azután tövig levágtattam hajamat; arcom, karom, nyakam és fejem koromfektére festém be, elláttam magam kétszersülttel s megindultam a lázadóok főfészké, Richmond felé. Fél tizkor hagytam el az északi előőrseket s éjfélkor már a fölkelő őrvonalán belül voltam. A mint az őrségtől illő távolban gondoltam magam, nyugalomra döltem. Az éj hűvös volt, a föld hűdég, s a hosszú órákat borzalomban töltém el. Reggel elcsóvzt is egy néger-csapatnál találkoztam, mely kávévált vitt az őrlőnek. Szóba eredtem velök s barátságos megszólításomat egy pohár kávéval jutalmazták. Megvartam, visszatérőket s velök mentem Yorktownba, a nélkül, hogy irántam legkisebb gyanu ébredt volna.

A négerék minjárt munkára indultak, a szócok készítéshez. En még ott maradtam, mert nem tudtam mily szerepet kell kezdenem. Czelálan bolyongásom magára vonta egy tiszt figyelmét s kérdezte, kinek tulajdoná vagyok s miért nem dolgozom?

— Szabad vagyok, mindig is az valék, — mondanám a legjobb néger kiejtéssel — s megyék Richmond felé munkát keresni. Erre egy polgári öltözetű emberhez fordult, ki a négerék felügyelőjének látszott. „Allitsa munkához ezt a feketét, s ha nem jól dolgozik, husz korbasütéssel adja tudtára, hogy itt szabad néger nem létezik, mindaddig, míg egy átkozott yankee lesz Virginiában."

Munkához állítottak s egész nap hánytam a szócot úgy mint a többiek. Eröm sokszor majd kimerült, de tágtanom nem volt szabad. Kezem az erős munkától fölhólyagzottak. — Az est beálltával körültekintettem az erődítéteken, s rövid tudósítást juttattam tábornokba.

Másnap egy fiatal néger váltott meg nehéz munkámtól, kit öt dollárral akartam jutalmazni, de mind elfogadni nem merte, mert annyi pénze, ugymond, soha sem volt. Bőkezűségem által majdnem gyanuba hoztam magam, a mi megvizsgáltságom vonta volna maga után; ennek pedig, képzeltető, hogy nem a legjobb következményei lehetnek volna. Második nap vizet kellett hordanom a táborba, a mi nem volt nehéz munka, mert a nap már hűvös volt s a kut közel. Egész nap a katonák között járva megtudtam, hogy az egész erő 150,000 emberből áll, s hogy az erődítmények megtekintésére Lee tábornokot várják, a ki legjobb mérnök a déliek táborában; ez pedig úgy nyilatkozott, hogy Yorktown lehetetlen lesz tartani Mac-Clellan ostromágyai ellen. Azután haditanácsot tartottak s a hely kiürítését elhatározták. Mindezek fontos tudni valók voltak előttem.

Még volt időm, hogy néger társaimat meglátogathassam. Egy fekete gyerek, a mint a nálam volt frís vízből ivott, egész meglepettéssel fordult társaihoz mondván: „Nini, ez a fiú még megfészeredik!" E nyilatkozat meglepett. „En valóban várom, hogy fehér legyenek; anyám fehér nő

volt" mondanám, s feleletem megtette hatását. A nálam csupán szímem megvizsgálhatása végett tartott tükörben megnéztem magam, s valóban, arcom sötét mulatt-színi volt, míg megérkeztemkor ébenfekete. Egy készen tartott kis üvegből újra bekentem magam salétromsavas ezüst-oldattal, hogy szímem elvesztését megállítsam.

Visszatérve a vízfordásra, egy férfi vonta magára figyelmem, a ki mint házaló, hetenkint egyszer a mi táborunkban is megfordult, s most a konföderáltak nagy számától körül fogva, épen az északi hadak fekvését, erejét s terveit beszélte el. Közlebb húzódtam. Egy ifjú hadnagy halálát is előadta, ki ő általa esett el. A mint nevét monda, megtudtam, hogy az ifjú tiszt egyike volt legjobb barátainknak. E percz óta ki volt mondva a házalóra a halálátélel.

A harmadik nap estéjén a feketékkel az előőrsekhöz küldtek, számukra vacsorát vinni. Ez volt az óhatott pillanat. Az előőrseknél időzésem alatt az északiak tűzelnél kezdtek, s a feketék visszavonultak, de én az előőrseknél maradtam. Az éj beálltával egy tiszt jött s kérdezte, hogy mit keresek itt. Egyik fekete őt kimentett, de a tiszt magával hívott s örül állítottak ki oly helyre, a honnan az őrt épen lölették az északiak. Fegyvert adtak kezembe, azután magamra hagytak azon biztatással, hogy ha elalszom, lelőnek mint a kutját.

Az éj koromsötét volt, s midőn körültem minden elősöndesedett, a homályban elhagytam őrhelyemet, s a kezembe adott fegyverrel átjöttem a szabadok földre; hogy azonban az északiak le ne löjjenek, lőtávolságban vártam be a reggelt, s csak midőn jelvényem magasan tartva megismerheték, közelelttem saját táborunk felé.

Mac Clellan főhadiszállásán jelentkező, a tábornokok, kik pár nap előtt vizsgáltak, nem ismernek rám, csak akkor, midőn arcom fekete bőrét előtök krétával megfészerítettem. Hűségesen előadtam a tapasztalatokat, mire a tábornok szívéből üdvözölt.

A fegyvert, melyet, mint győzelmi jelt, az ellenség táborából magammal hoztam, Washingtonba küldték, s ott őrzik azt a kapitulumban, mint érdekes emléket a harcokból. — Igy adja elő harosi kalandjait Észak-Amerika hős leánya, kit most mint a honszeretetből folyt női önfeláldozás ritka példányképet, a yankeek — csupa elismerésből és hálából, — egészen elárasztanak házassági ajánlatokkal. "

Képek a hazai népeletről.

LII. Delelő tótok.

Ezek az emberek ott képünkön, kik oly józium nyújtózkodnak az őzsi nap déli fényében vagy csendes pipaszó s ázójukodás mellett várják az ebédet: a mi derék tót atyáinkat. Béke- és munkaszerető voltuknál fogva mindig teljes becsülést bírtak a magyarnak, kinek keserű és boldog napjában mindenkor hűségesen osztoztak, pedig támadott köztök elég hamis próféta, kik az ellenséges indulat konkolvált hintették el sziveikbe; de túlnan, az a palotaszérii országház, melynek elődét romba dönték s melynek most első köveit éjjel-nappal hordják a szakadatlanul dolgozó kőművesek elé, tanuja lesz azon szorgalomnak is, melyet e jóraló, munkás faj kifejtteni képes.

A magyarországi tótok sajátzerű szerepet játszanak a nagy városokban. Ok, kik a légynek sem vetének, bástyákat rombolnak, paloták, színházak létrejöttében tettleg közreműködnek, valamint az újabb Pestet s Bécset is ők építik. Hogy az országházát nemcsak szorgalommal, de némileg politikai meggyőződéssel is tárgyazzák a befejezés elő, erősen hiszszük, s ezen vidám család is, melyet rajunk mutat, tán épen vándorlásban van Magyarország fővárosa felé s most az országot szelén valamelyik falu végén delél. Holnap-holnapután leérnek Pesre s belekapaszkodnak azon egykereű jármű szarvába, melynek ránk és rájok nézve is oly mély jelentősége van.

A dohány.

(Folytatás.)

Mint bármely tárgy szabad és gyakori élvezete elvégre unalmas lesz előttünk, úgy a dohányé is. Semmi szabály nincs kivétel nélkül — szokjuk mondani, — úgy itt is, de a tapasztalás azt tanítja, hogy nagyon sok öreg ember, ki fiatalabb korában a dohányzásnál kedvezőbb élvezet

talált, — nem szenvedheti a dohányfüstöt s drágán vásárolt tajpítáit öreg létére unokái hordják szét; de hogy az abban hagyott dohányzás még is kárpótolva legyen, megszokja a kevesebb diszes burnótózást. Igy az e cikkemben bevezetésileg megjegyeztem azon állításom, hogy a dohányzás legalább is száz prcentageal több költsézetet látok mint a burnótózásban, némileg igazoltatik; mert ugyan a burnótózás kissé nagyon is prózai dolog levén, fiatal barátaink már annálkább is amazi, vagy egyiket meg, de legkevesebb választják ez utóbbit, — nehogy minden költsézet nélkül (kérem a dolgot nem épen szószerint venni) prozaiakoknak látszassanak, és ha talán valamelyik még is tenné, az egy napszámot fogadhat, ki minden prüszentésért „egészségére" válják -ot kívánjon. Eszmekapcsolatnál fogva felemeljük azon most már elavult szokót, mely szerint a prüszentésnek „egészségére" válják"-ot kívántunk. Egy ragályos betegség uralkodott, melynek tragikus kimenetele prüszentéssel végződött, s a benne szenvedő jobb létre szerderült. Megtörtént min.lazáltal, hogy többen, bár prüszentettek is ama beteg-égben, annak áldozatai nem lettek, s ily alkalmakkal a beteg körül forgolódk a „prüszentésre" „egészségére" válják"-ot kívántak. Innen ezen kívánságnal valószínű eredete. — Hogy pedig a burnótózás bir-e jótékony befolyással a szemek gyengeségére és az emlékező tehettség erősítésére, azt kevésbbé hiszem, mert először a tapasztalás azt épen nem igazolja, és mert másodszor, ha az állana, sok burnótózó embernek s aszonynak, kik azokat évekhosszu során át rendszeren éltek, őriási emlékező tehetőségük volna, s ha ez állana, sokan már csak e czézből is megszokták a tubakólást. A tubakólásnak egyéb hatása nincs, mint hogy az, az orr idegzeteit ingerli, és egyedül ebben rejlik azon talány megfejtése, miért élvezik azt sokan oly nagy mérvben.

Angolországban I. Jakab király nagy adót vetett a dohány- és burnótra, hogy ezen teher által annak terjedését szákebb körökbe szorítsa; ezen intézkedések azonban czélhoz még sem vezetettek; ugyanezen országban II. György angol király nejről tudjuk, hogy sárga dinnét másképp nem is evett, ha csak az az akkori időben legfinomabb és leghirebb spanyol burnóttal be nem volt hintve. A burnótnak tehát már két czélra való használatát ismerjük, az utóbbit azonban kevésbbé volt elterjedve, mert nem hiszem, hogy az izlést kielégítően, egyébiránt „de gustibus stb." s akkori időben nagyon is divatos volt.

A dohány elterjedését s meghonosulását hazánkban és Erdélyben különösen előmozdította azon viszony, melyben a törökökkel voltunk. Azon időben ugyanis a dohányzás Törökországban már meglehetősen lábon állván, következék, hogy a velünk folyvást csatározó török hadsereg annak élvezéséről akkor sem mondott le, midőn nálunk a főlhadat megüröktetni akarta, a miért is ama végzeteljes 150 év alatt elég alkalom volt ösapáinknak a dohányzás mesterségét fölülkeltanulni. Igy a törénlemben felségezetett, hogy 1576-ban Báthory Kristófnek a török követéség dohány- és pipával kedveskedett. Apaffi Mihályt pedig 1663-ban Érsekújvár alatt a nagyvezér egy pipa dohánynyal kínálta meg, minek következtében rozslu érezte magát s fogadást tón, hogy ezentul nem fog sohasem dohányozni, s azt másoknak sem engedé meg. Ez időtől kezdve Erdélyben különös tilalmak fordulnak elő a dohányozást illetőleg. Ilyen a következő, mely 1670-ben decz. 1-én a Gyulafehérvárt tartott országgyűlésen hozottak.

XIII. Artikulus.

A tobák megtilalmazásáról és a ki behozná annak büntetéséről.)*

A tobáknak alkalmatosságával minémü romlás követé némely atyánkfajtá nyílvan vagyon, másképen is sok pénzét emészttvén meg ez hazának az ilyennel kereskedők, hogy azért ennekutána senkinek is affélett ez hazában behozni szabadon ne legyen, sőt a kinek de praesenti vagyon, post expiracionem praesentis dietae csak tizenötöd nap alatt árulhassa, poenája pedig a ki béhozva a legyen, hogy mind harminczadokon, vákokon, városokon, falukon minden egyéb nála levő ja

*) Jelen, és a következő három törvénykezelyt az 1861. évben megjelent nagykörösi naptárból (szerk. Bal-lagi Károly tanár) vettem át, valamint az ezen naptárban megjelent „adatok a dohány történetéhez" című érdekes cikket is ezen értekezésem történeti részéhez kiegészítésként használtam. B. E.

Még egy pár szó a szigetvári Zrinyi-ünnepről.

Szigetvár, szept. 22.

A „Vasárnapi Ujság" 38-dik száma egy cikket hozott, ezen czim alatt „Zrinyi-ünnepről Szigetvártól", alájegyezve Csukás Elek névvel. Részemről nem ismerem Csukás Elek urat, de egyrészlről a méltányosság és igazság érzete, másrészlről édes szülőföldem iránti kegyelet és ragaszkodás az, mely fölhívott, hogy Csukás Elek ur soraira néhány megjegyzést tegyek; annál inkább, mert földieim a szigetváriak által erre fölszóllítottam.

A cikkirő többi között ezt írja: „Az emelvény egyik oldalán Erdély, másik oldalán Horvátország czimerei voltak, — mig Magyarország cizmerét sehoggy sem fedezhette fel a szemlélő." Megbocsásson Csukás uram; de itt elvetette a súlykót: mert igenis ott volt, ott díszelgett és látnak az emelvényen is, mi szigetváriak igen is édes hazánk emelvénye, és szivetünk róla. Sziveskedjék nappal megtekinteni a díszkaput, s ott fogja találni még most is.)*

Azt írja továbbá Csukás ur: „Azonban ép a kapu mellett a falon volt látható egy meglehetősen nagyszóku kétféjű sas; hogy ez mit jelentett? arról tudomást nem szerezhettem." Pedig igen könnyen szerezhetett volna, és az utolsó szigetvári gyerek is megmagyarázta volna; hogy ott a cs. k. távirta helyisége van, és ennek jelölésére van ott a kétféjű sas.

Csukás ur egy harmadik pontban írja: „Az ünneprelyre begyűlt vidéki vendégsereg közül ismét megalakult a dalárda, mely a Szózatot elő-néklendő volt stb."

Igaz, hogy a szép ének és dal emeli a szivet és lelket, és különösen Vörösmartyk Szózatának őszhangzatos éneklése lelkesültséget képes a honfi szívben előlézni; de egy a dalárda névre korántsem érdemes, ömszedetett csapat nyávogása és mormogása impietást mutat a megholt hősök irányában, és botrányt okoz a hallgatók füleiben. A szabó, csizmadia stb. mesterséget is előbb próbálni, tanulni kell, és csak azután lehet kábatót és csizmát varni. Előbb az éneket, és dalokat is tanulni, és csak azután kellett volna a nyilvánosság elé lépni: nem pedig csak összebeszélési, és a korona vendéglőből kirohanna a Szózatot, a magyar nemzet eme kedves dallamát elkiabálni.

A mi Hegyess János főbiró urról írott szavait illeti: meg kell jegyeznom, hogy Csukás ur itt sincs egészen tisztában a dologgal: mert dr. Rozgonyi Gábor, Barthos ügyvéd és Köllb szigetvári polgárok, kik jelen voltak a pandur örmesternek adott parancsolatnál, mindenkinek készek fölvilágosítást adni, hogy az egész előfordult kellemtelenség és zavar a pandur-örmester által rozslu értett szavakból következett. Ugyanis Hegyess János azon parancsolatot adá ki a pandur örmesternek: „hogy csak azon esetre lépjenek közbe, ha tán „excessus" történik. A pandur örmester ezt balul arra magyarázta, hogy ha énekelnek, dalolnak. De midőn a fentnevezett egyének értesültek a történetekről, azonnal a pandur örmestert előhíván, visszaküldötték a dalosokhoz, azon utasítással, hogy bátran énekelhetik a Szózatot. Azt azonban nem hallgathatom el, hogy igenis rozslu néven vette a szigetvári közönség, hogy Hegyess János ur, esküdtjével együtt, midőn Isten házában az elhullott hős Zrinyi Miklós és bajnoktársai fölött a gyászünnepröl tartott, egy közel levő faluba lovagoltak a mint ők mondanak, „hivatalos teendők" miatt. Mi úgy hiszszük, hogy a halhatatlan hős Zrinyi megérdemelt volna a kegyeletet a főbiró ur részéről is.

Azt jegyzi meg továbbá Csukás ur: „Nem hagyhatom említés nélkül még a szigetváriak közönségét az ünnepröl iránt" stb. Már itt bocsánatot kérek, de fölfőrr a vérem, s köszönje meg Csukás ur, hogy nincs előttem, mert alig ha úgy nem járna, mint sok török, kiket Zrinyi katonái jól megráztak. Hát közönség az, hogy a szegény szigetváriak minden évben összeadják filléereiket a díszkapura és kivilágítására? közönség az, hogy a város legnagyobb része, mind hatodik este, mind hetedikén a gyászünnepröl jelen volt, hol a szigetvári prépost Hölbling Ignác ur mutatá be az engedszelő s. mise-áldozatot az elhunyt bajnokok lelki üdvéért, azután pedig

309. Hajnik Pál, országgyűl. képviselő, Pest, 1809—1864; — 55.
310. Horváth Ede (Szalabéri), földbirtokos Baltaváron, Zala, 1802—1857; — 55.
311. Jósika Sámuel b., erd. kancellár, Erdély, 1805—1860; — 55.
312. Pejčhechich Antal gróf, Pest, 1806—1862; — 55.
313. Rohonczi Lipót, honvédezeres, Sopron, 1806—1861; — 55.
314. Vörösmarty Mihály, koszorú költő, Fehér, 1800—1855; — 55.
315. Aulich Lajos, magy. tábornok, Pozsony, 1795—1849; — 54.
316. Bathányi Károly gr., földbirt. Szent-Gróton, Zala, 1798—1852; — 54.
317. Bitskey Lajos, megyei főbiró, Pest, 1802—1856; — 54.
318. Csertán Sándor, országgyűl. képviselő, Zala, 1810—1864; — 54.
319. Hugonay Zsigmond gróf, előbb Szentgyörgyi Horvát, voltországyűl. követ, Somogy, 1770—1824; — 54.
320. Inkey Gáspár, II. megyei tisztviselő, földb. Nagy-Récsán, Zala, 1800—1854; — 54.
321. Kiss Pál (Nemeskéri), nagyváradi kanonok, Zala, 1798—1847; — 54.
322. Nyék Béla, földb. és országgyűl. képviselő, Temes, 1800—1863; — 54.
323. Nagy Dániel, ügyvéd Zala-Egerszegen, Zala, 1794—1848; — 54.
324. Záborszky Alajos, országgyűl. képviselő, Somogy, 1808—1862; — 54.
325. Andrásy Károly gr., ellenzéki előharcos, Zemplén, 1792—1843; — 53.
326. Asztalos Károly, ügyvéd és a budapesti zenede alelnöke, Pest, 1811—1864; — 53.
327. Bajza József, hírvesz író és akadémiai tag, Heves, 1804—1858; — 53.
328. Báthory István (Somlyói), erdélyi fejedelem és lengyel király, Erdély, 1533—1586; — 53 éves.
329. Beresényi László, ügyvéd, Pest, 1811—1864; — 53.
330. Bordács Dániel, városi főbiró N.-Körösön, Pest, 1802—1865; — 53.
331. Inkey Imre I. özv., szület. gróf Szécsen Jozefa, Körösd, 1770—1823; — 53.
332. Papszász Lajos, alispán és országgyűl. követ, Bihar, 1808—1861; — 53.
333. Inkey Ádámné, szül. Rajky Mária, Zala, 1780—1833; — 53.
334. Tasner Antal, ügyvéd, és gr. Széchenyi István titoknok, Pest, 1808—1861; — 53.
335. Wesselényi Miklós b. ifj., híres ellenzékevezér, Erdély, 1797—1850; — 53.
336. Corvin János, Mátyás király fia, 1452—1504; — 52.
337. Kuthy Lajos, író és akad. tag, Pest, 1812—1864; — 52.
338. Michnay Dániel, lyeumi tanár, Pozsony, 1804—1857; — 52.
339. Pálffy János, jeles ellenzéki előharcos, Erdély, 1805—1857; — 52.
340. Teleki Lajos gr. özv., szül. gr. Bethlen Eszter, Erdély, 1813—1865; — 52.
341. Zelenzsky László gróf, Arad, 1811—1863; — 52.
342. Császárfi Ferenc, író és septemvir, Zala, 1807—1858; — 51 éves.

*) Ezen díszkapu rajza hozzánk is beküldeztvén, bizonyíthatjuk, hogy a horvát és erdélyi czimer között ott áll a magyar czimer. Szerk.

Peintler József pécsi hittanár ur lel kes, hazafias beszédét mondott, fölszólvta Szigetvár Somogy és az egész haza gyermekeit, hogy emelének méltó oszlopát a jövő háromszázados emlékfordulati napon, ama halhatatlan hősnek, ki Isten, haza és királyért oly hősié-sen elvérzett. Csukás ur mind erről hallgat, tán nem aludta ki magát s elkésett a gyászünnepröl. Mert tudja meg, mi az igazi és az elhunyt hősökhhöz illő ünnepröl nem néhány tarazk-durrogatásban és czifra papírból összehittott díszkapuban; hanem leginkább ájtatos gyász-isten-tiszteletben tartjuk, midőn a nemzet gyermekei összegyűlve Isten templomában áldást rebegnek az elhunyt hősökre, és szivből imádkoznak az édes magyar haza jobbléteért.

Nem hagyhatom itt említés nélkül, hogy a jövő háromszázados ünnepröl, valamint a halhatatlan hősnek föllállítandó emlékszóbora nézve a kezdeményezés már megtörtént. — A szigetvári közönség nevében: egy szigetvári polgár.

— A fentebbitárgyra vonatkozólag Szigetvárról, Hegyess János járásbeli főbiró ur után még a következő bizonyítvány küldetett be hozzánk: „Alulírtak ezenal bizonyítjuk, hogy a Zrinyi emlék ünnepről megelőző nap delutánján Hegyess János járásbeli főbiró ur látogatásán voltunk damalosi bírtokán, a midőn arra kért bennünket, hogy jírásbeli esküdt ur által a panduroknak még egyszer határozottan és világosan mondassuk meg abbeli parancsolatát, hogy az esteli kivilágításnál netalán történő énekléseket és zenetartást legkisebb megakadályoztatni ne börtörködjának, és egyedül az ily alkalmakkal történő szokott kicsapongásol at akadályozzák, az ily egyéneknek tisztességes körökből eltávolítása által.

Kelt Szigetvártól, 1865. évi szept. 22-én. Barthos Lajos s. k. Rozgonyi Gábor orvos tudor, s. k. — Ugyanezen értelemben utasította főbiró ur már az nap reggel Szigetvártól többünk jelenlétében a pandurörmestert és káplárt is. Köllb József s. k."

Hogy ezen másolatok az eredetiekkel mindegyben megegyeznek, hiteseben bizonyítjuk. Kelt Szigetvártól, szept. 25-én 1865. (P. H.) Nyárády Zsigmond, t. Somogy megye szolgabírója. (P. H.) Hannolyák Ferenc, esküdt.

Egy ve leg.

** (Ira Aldridge) Londonba visszatérvén, a Haymarket színházban újra föllépett Othello szerepében, de korántsem aratott oly tetszést, mint előbbi fellépéseivel.

** (Egy második Pompeji) ásnak most ki a földből. Ez a Palermo mellett eltemetett és Solunt városa, melynek, ha nincsenek is oly nagy becsei régiségei, mint Pompejinek, a régiségbuvárok előtt mindazáltal igen érdekes darabokat hoznak napfényre a régi eszadokból. A város utcaíi sziklába vannak vésvé, s eddig sok mágn s nyilvános épület maradványára, oszlopokra, falakra, köveztetre és mozaikra akadtak. Egy görög felirat gymnasium léteéről is tesz bizonytságot. Nagy mennyiségben találunk edényeket, vázakat, pénzdarabokat és üvegműveket. Az üveg színe és köszőrülése oly szép, hogy mitsem enged a jelenlegi cseh és szász készítménynek. Solunt, mely Catal-fano lábánál fekszik, négy civilizatio korszakát érte meg, névszerint az ősi siculiak, phöniciak, görögök és rómaiakét.

** (Ügyvédí fogás.) Egy fiatal vidéki ügyvédnek Páris egyik hírneves ügyvéde ellen kellett bizonyos pórt védelmezni. Nem bizott magában a fogas prókator ellen, s a tárgyaláson ilyenformán védelmezte ügyét: „Uraim! a mi vidékünkön, ha a gyermeknek csak csekély baja van, a gyógyszerészhez fordulnak; ha a baj valódi betegségnak látszik, a helybeli orvost keresik föl; ha pedig a betegség súlyosnak mutatkozik, a kerületi orvoshoz mennek; és végre, ha a vesély nagy, a betegség fenyegető, bármily nagy áron is Párisból hoztatnak egy híres orvost. Úgy taldom, hogy az általam védelmezett pór és a betegség közt némi hasonlat van. Kliensem bizván ügye igazságában, elég bizalma volt hozzám, míg ellenfele Páris egyik jeles ügyvédnél mert csak megállapodni." — E beszéd igen mulatságos helyzetbe hozta a párisi ügyvédet a közönség előtt. Védelmi beszéde hatás nélkül maradt, s a fiatal ügyvéd csakugyan meg is nyerte a pórt.

T Á R H Á Z.

Vasárnapi beszélgetés.

Pest, szeptember 29-én. (Uj polgármester. — Bolt-örök. — A főváros szépülése. — Királyi nyaraló. — Az Akadémia palotája. — A képzőművészek szüreti kirándulása.)

A főváros polgármesterei rangját ismét azon férfiu foglalja el, ki 1848-ban s 1861-ben: Rottenbiller Lipót, Budapest legnépszerűbb embereinek egyike s ezen kitüntetésre minden tekintetben érdemes. Mint minden öröndetes változshoz, úgy ehhez is a legjobb reményeket fűzzük. A városatóságghoz benyújtott s az attól függő magán- és közügyek, melyeknek vezetésé épen nem állt minden kifogáson fölül, szabatosabb s gyorsabb kezelést várhatnak ezentúl.

A sok közül, melyek üdvös életbeléptetésére s módosítására számítunk, az éji-boltország kérdését kellene hovaelőbb megfelelően elintézni.

Eesti kilencz után, midőn a városi forgalom zaja elhalóban van, szük mellékutcákból kísérteties alakok czammognak elének, melyek telenyáron egyaránt be vannak burkolózva, s melyek néhány lépésnyi távolságban nem mernők rámondani, hogy emberi teremtsék; s mint ama beteg gyermek, ki lázas álmában rémeknek nézte a korhadt füzeket, egy kis képződéssel mi is odvas fálnak gondolhatnók ezen gubbaszkodó testeket, ha néha-néha nem köhintenek, a mi, tudtunk szerint, még a legvénebb fűzeknek sem szokása. Kőzelebb lépve még azt is látjuk, hogy foszlányos kőpenyőkből egy lánssa nyelo nyulik ki, mely, úgy véljük, inkább szolgál támasztási mint támasztási eszközü, mert ugyancsak törődött öregek azok jobbadán, kik a lánsát karjaikkban melegengetik s kik nappal ócska csizmát feldozgatnak s kapuzásis idején túl — bolt-örök. Honnan szedje, veszély esetében, közbátorságunk ezen egyik vitéze a szükséges erélyt, hogy meggátolja az erőszakot s mitevő legyen azzal a muzeumba való középkorbeli fegyverrel, melylyel ugyan még egy jóralvó gyermeket sem birta féken tartani. A városi katonák, kiknek létszáma vajmi csekély a mulatóhelyek körül tévelyegnek ilyenkor, hol rendszeren tolvaj vagy munkakerültöt keresnek s fognak is. A bel- és Lipótvárosban, hol a nagyobb osztály lakik, alig látni rendőrt, pedig tapasztalás szerint lopni csak ott lehet, a hol van mit, s a melegében rajtakapott gazember orvatosabb lenne máskor. Ha a fővárosi élet époszáma ily éji jelenete, „előadódk“, az a göthös boltörök eseten lánsájával épen nem féltelmes hős, kit vagy legyűr a minden esélyre kész gonosztevő, vagy, mert nyilván hosszú kezen kívül hosszú lábazzalal is bír, rövidebb idő alatt ellilán, mint a mennyi szükségessé arra, hogy a fővárosi bakter nekidurálja magát az üldözésnek s elfogásnak.

A boltörökre bator, fegyelmest, jól föl-fegyverzett s mindenesetre tisztességes egyenruhátu é emberek valók, hogy felelősséggel járó s kiváló fontosságú tisztoknek eleget tehessenek; mert arra, hogy a bezárt boltját lakóját meg-huzgálják, még a meglevők is kellenél jobbak. Szép és derék dolog volna, ha az új polgármester a tüzoltó-testülettel együtt a bolt-örök seregét is hova-előbb szervezne. Reméljük s óhajtuk is, hogy indítványunkkal ne álljunk egyedül.

Budapest, mely a mostoha időjárások ellenőre is szépült és szépül, az újra föltámadt politikai élet s az országos lendület folytán, még inkább fog gazdagodni díszben s kiterjedésben. Ha a magyar miniszterium nem idea többé, a miniszteri palotásor sem lehet ábránd, valamint a magyar fővárosban öszpontosított közigazgatás épülettel s a tehetséges magánosok, főurak s tőképénzek, hazafiáságból, spekulációból s tán szükségéből is, egyenkint ki fogják tiltetni azon utca-részeket s telkeket, melyekre eddig nem akadt még vevő. E ház helyek nem soká fognak árván vagy özvegyen maradni s ki a muzeum körül emelkedő nagyuri lakokat látja, biztathatja magát azon valószínűséggel is, hogy a Festeticsek és Károlyiak példája után megindul majd a többi ivadéka is az ősi nemzetségeknél. Ha e kilátásainkhoz még azon remény is csatlakozik, hogy a király az év néhány hónapját magyarjai közt, budai büszke várpalotájában fogja eltölteni, a testvérőrvárost, küllő tekintetében is, fényes jövendő várja.

A magyar Schönbrunn vagy Luxenburg is maga volna már találya, mert, mint neszét vettük, mégansáink azon szerencsés gondolatra jutottak, hogy a pompás gödöllői kastélyt messzeterjedő parkjával s vadaskertjével, Magyarország királyának akarják hódolati ajándéku adni azon szükség- és átváltoztatások s czélszerűsítések után, miknek oly lakot, mely arra volna hivatva, hogy a fejedelem mulatóhelye s kedves nyaralója legyen, szükségkép alá kell vetni. Nem vállalunk kezességet e hir valóságáért, noha mint bizonyosat állítjuk; de gondolatnak is oly szép, hogy nem állhattuk meg fölemlítését. A vasut által gödöllő csakugyan kiváló szerepre van hivatva a budapestiek életében s egy vagy más tekintetben bizonyosan bekövetkezik azon idő, melyben e kies vidék kedvező kirándulási helye lesz a fővárosnak.

Az akadémia palotájában már csak a végmunkálatok folynak, a mesterművet mintegy meg-ösiszolja még, az előcsornak fényes granit-öszlopaival s mozaik padlózatával fölséges benyomást gyakorol a nézőre s a díszterem, kupjának aranyozott virágfüzérel, márványoszlopokon álló szobraival s antik izlésű falfestményével, ropant ablakaival s görög szabású karzataival, a felsőbb emeletekbe vezető lépcsőzet, a méltóságos folyosók, szóval mind, az épület nemcsa arányaitól kezdve le a legeskelebb részletig: örömmel s büszkeséggel tölti el a szívet. Ime az ösztertozás érzetének s a hazafiáságnak egy maradvány s kiváló szépségű emléke! Ez épületnél jeles művészek s kézművesek, a legjobb terv szerint a legfinomabb anyagot dolgozák föl. A maga nemében minden lakat, minden sarokvas egy-egy kis remek, a kályhánál meg nem tudjuk, szobrász vagy fazekas az érdem. Intő és sokjelentő illusztrációja a haladásnak, midőn művészi ihlet nemesíti a kézműves munkáját s a népszerűsített s alkalmazott tudomány foly be a gyári munkára. Az elárkózó művészet s meddő tudomány eljárt-szotta szerepét. Szép haszon, magasztos czélszerűség, nemes élmesség — ez jellemzi az új kor vívmányait.

A magyar képzőművészek szüreti kirándulása Dömösre, mely a mult vasárnap elmaradt, szeptember 29-én ment véghez. A visegrádi romok környékén a társulat egy szőlőhegynek idei természet magához váltotta s a mintegy százra menő részvevők, vidám zeneszó mellett, gyors és kényelmes gőzhajón indultak el reggeli 7 órakor Budapestről, vivén magukkal üvegekben azt, mi ott a dömösi hegyoldalon héjában érik meg. Ez alkalommal nem csatlakozhattunk a vig zarándokokhoz; de ha a csatát is le lehet irni — távolból, majd a szőlőben elkövetett vérengzéssel is így próbálkozunk meg.

Irodalom és művészet. (Engedélyek új lapokra.) Vértesi Arnold egy „Szivdrány“ cím alatt Pesten, hetenkint megjelenendő szepirdalmi lap szerkesztésére s kiadására, — dr. Wünsch Sándor pedig „Magyar jogtudományi hetilap“ cím alatt Pesten, Wodiánér Fülöp nyomdájában hetenkint egyszer, Hatvani Gál Ernő pesti ügyvéd felelős szerkesztése mellett, kizárólag jogtudományi s törvénykezési tárgyú tartalommal megjelenendő szaklap kiadására nyert engedélyt.

(Érdekes röpirat.) „A középduai gőzhajótársaság igazgató-választmányához a vállalat érdekében: Houchard Ferenc hajókapitány“. Ez czime azon 8-rét alaku 19 oldalra terjedő kis füzetnek, mely a legközelebbben s legértelemesebben foglalkozik amaz alapkérdésekkel, melyeket a már megalakult társulatnak tudni kell. — Kimutatja ugyanis, hogy mily s hany hajó, mekkora alaptöke kell s minő ügyrend hozandó be, hogy egyszerűség és gazdálkodás mellett az ellenőrzés is lehető legyen. Az egész tervrajzban csupa gyakorlatias szakavatottság; az előadásban rövid tömörség s világos bizonyítás tűnik elő. Azon körülményről is említést tesz e röpirat, hogy a társaság hajói a fumei gyárban készülnek. Erre vonatkozólag azt mondja a végzében: „hogy midőn nekünk Fiume a mi viszonyainkban s követelményeinknek megfelelő hajókat épen oly, sőt olcsóbb árért képes kiállítani, mint bármely más gyár: ekkor épen nem csupa hazafias rajongás, de nemzeti gazdasági okos számítás és takarékoságnál fogva legfőbb kötelezőnké vált, Fiume mellé szavazni“. — Az érintettek után csak örülnünk lehet, hogy Houchard Ferenc urban, a vállalat kezdeményezésében, a társaság oly szakavatott férfit bir, kitől a vállalat fölvirágztatását bizton várhatni.

Egyház és iskola. (A keleti nyelvek előadása a pesti egyetemen.) Vámbéry Armin a „British Association“ Birminghamban tartott gyűléséről visszatérve, október hó folytán megkezdte előadásait a keleti nyelvekből. Vámbéry a török-tatár nyelveket kiválon tanulmányozta, s főlegyelmek arra irányult, hogy a magyar s a török nyelvek közti rokonságot megállapítsa, s így érdekes előadásainak egyik tárgyát, a „S.“ szerint, a magyar és török-tatár összehasonlító nyelvtan fogja képezni.

(A jászberényi gymnasium emelkedése.) Mint értesülünk, a közoktatás terén a Jászszáiban legközelebb nagy lendület történt: ugyanis határozata ment, hogy a jászberényi algymnasiumot gymnasiummá vagyis nyolcz osztályúvá emeljük. Az osztályok évenként fognak emelgetni; így az 5-ik osztály már e hóban megnyílik.

(A pesti izraelita hitközség közgyűlése.) m. hó 25-én ment végbe. Elnöknek Lányi Jakab, előléleknek: Deutsch Samu, Herz Salamon, Holscher Fülöp, Kohen J. J. és Leopold Ignác választották meg.

Közintézetek, egyletek. (A szent-István-társulat) szept. 25-ikén tartott választmányi ülésében, a nagygyűlés tartásának idejét okt. 19-re határozták. Ez alkalommal Csaplár Benedek szegedi tanár 10 arany jutalmat tűzött ki egy jóirányu ponyvairódmali dolgozatra.

(Az első magyar iparbank) szept. 23-ikán közgyűlést tartott. A közgyűlés feladata volt határozatot hozni a részvények második kibocsátása fölött. Indítványt hozott, hogy a közgyűlés nyilatkozzék az első közgyűlés határozata mellett, mely szerint a korábbi részvényalírók, kik részvényt többé nem nyerhettek, az új kibocsátásból elégíttessenek ki. Ezen javaslat több oldalról pártolásban részesült. Utána a nyílt vagy titkos szavazás kérdése merült fel, s a nyílt szavazás lön elfogadva. Minden részvényes neve fölolvastatván, megkérdetett, vajjon a korábbi közgyűlés határozatára szavaz-e, vagy azt kívánja, hogy minden eddigi részvényre essék új részvény? Az eredmény a korábbi közgyűlés határozata mellett nagy többséget tüntetett ki. — Ezután az igazgató megválasztása következett, melynél egyhangul Manó István nagykereskedő lett igazgatóul megválasztva.

(A magyar-óvári takarékpénztár) alapszabályai a felsőbb jóváhagyást megnyerték.

— („Posner leltára“). Ily czim alatt jelent meg e napokban Posner Lajos ismert pesti papírkereskedő kiadásában egy igen gyakorlati alkalmazásu segéd és kézikönyv. Ez egy betűsorozattal ellátott, vonalozott üres lapu, csinosan kiállított jegyzékkönyv, mely az angolknál szokásos „analytical indexek“ mintájára magyar és német használatra készült, s az államférfiu hivatal-szobájában, az urihölgy termeiben, a tudós és tanuló iroasztalán, a kereskedő irodájában, az iparos és gazdaember háztartásában egyaránt használható. E könyv valóságos naplójává válhatik minden birtokosnak, hová minden emlékeztetre méltó eseményt, adatait, észrevételeit s gondolatait följegyezheti, hogy a feledéstől megőrizze s annak idejében hasznát vehesse. — E leltárhoz több oly közlemény is van mellékelve, melyek statisztikai, üzleti adatokat, s az életben szükséges hasznos tudnivalókat tartalmaznak. — A szépen kiállított mű dr. Arenstein József urnak, a m. akad. lev. tagjának van ajánlva; különben czélszerű elrendezésé által önmagát ajánlja legjobban.

(Megjelent új zenemű.) Rózsavölgyi és társa műkereskedésében legújabbán megjelent: „Szertetek én egyetlen egy virágom“; eredeti népdal, írta Bénevi István, zenéjét szerző Alaga Géza. Ára 40 kr. — Kivánatos volna, hogy e valóban szép dallamhoz valaki egy egyszerűbb jó szöveget is írna, a túldagályos, czifra szavak halmazából összerakott, élvezhetetlen mostani szöveg helyett.

(Uj naptár.) Nagy-Kanizsán Jajdics József 1866-ra „Zala-Somogyi népnaptár“ jelent meg. Összeállította Könyves József. A 100 lapra terjedő naptár hármas kiadásban kapható 60, 40, vagy 26 kron.

(A követválasztási mozgalmak) országszerte megkezdődtek s eddig a legnagyobb híggadtással teljes rendben folynak. Nem lesz érdektelen elsorolni, kiknek neve eddig tudunkkal a választók zászlóira van tűzve. A pesti Józsefvárosban rendre tartják az értekezleteket s ott Szentkirályi Mór, Erkövy Adolf és Szilágyi Virgil készülnek jelöltéül fölállni. — A Terézvárosban Goroze Istvánon kívül más jelöltöt eddig nincsen szó s a királyi-utczán így is zászlónalobog neve. — A Ferencvárosban Rottenbiller Lipót s Horváth Károly szerepelnek. — A Lipótvárosban Manó István s Ráth Károly a jelöltek. — Budán báró Eötvös József nevével tüzetett ki egy lobogó. — Vácson Drágoly Sándor és b. Podmaniczky Arminról van szó. — Esztergomnyegye köbölki kerületében Koller Antal, Wargha s. b. Baldaeci toborzik a választók bizalmát. — Szepesmegyében eddig csak Zsedényi Ede választása van bizosított. A többi öt választókörületben alkalmasint szavazásra kerül a sor. A megyei bizottság nov. 5-kére hivatott egybe, de a főispán közbejött betegségére miatt elhalasztatott. — Nagy-Körösön csupán Tanárky Gedeonról van szó, ki e várost már két ízben közmegelégedéssel képviselte.

(Szentkirályi Mór), a magyar országgyűlésnek 1842 óta egyik első rangu tekintélyű, követ-jelöltül csakugyan föllépet a Józsefvárosban, s „Mit kell akarnunk?“ cím alatt, programját nyomatásban is kibocsátotta.

(A Csokonai-szobor) alapítókéjéhez a debreczeni „emlékkert-társulat“ 1000 ftot adományozott. E szobor alapítókéje most körülbelül 4000 forint.

(A Vörösmarty-szobor) javára Szekesfehervártól a mai napon, okt. 1-jén hangversenyt rendeznek.

(Az Edelspacher-féle pénzügyütemény) nem veszik meg a muzeum számára; így az valószínűleg külföldre vándorol.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 40-ik számához 1865.

Közlekedés.

(Egy új magyar vasut) engedélyezteté folyomott gróf Keglevich István. A technikai elmunkálatok e vonalat Komáromtól Vágújhegyen át, főirányu szerint a Zsitva völgyén Surányon s Verebélyen keresztül Aranyos-Maróthig vezetik, honnan a Nyitra völgyébe átesapva Özlányra s Príviczére vezetne; végre a Turóc völgyén Tót-Prónán s Sz.-Mártonon keresztül vonulva Szucsán táján a tervezett kassa-oderbergi vonalhoz csatlakoznék. Azon esetre, ha egy Trencsénből Brünbe vagy Olmützre vezetendő vasutvonalra másk nyernék az engedélyt, folyomott gróf elsőbbséget kér egy kapcsoló vonalra Aranyos-Maróthról vagy Özlányról Trencsénbe. E tervezet azon fölvetésben alapul, hogy Komárom mellett a Duna okvetlen át lesz hidalva, mi által a Dél-Magyarországon készült vagy épülő vonalokkal kapcsolat létesülne.

(A pesti lovonatu vaspálya ügye.) Pest város egyik közelebbi teljes tanácsülésében ismét szótnyegre került. Ezuttal azon kérdéslőlt határozott, vajjon a kis sörarnokok féle vezető ügyvezető váci töltés szélesítése elkerülhető-e vagy sem? Minthogy ezen töltés szélesítése nélkül a forgalom, ezen egyébkint is élénk közlekedésnek öröndő utvonalon, tetemesen hátráltatnék, a szélesítés szükségé elvben kimondottat ugyan: a mennyiben azonban a társulat a költségek viselésére nem ajánlkozott, a községi pénztár pedig e közel százezer forintra terjedő költség által tetemes terheltenék, a tanács e fontos ügyben határozathozatalát egy későbbi ülésnek tartá fenn.

Mi újság?

(A követválasztási mozgalmak) országszerte megkezdődtek s eddig a legnagyobb híggadtással teljes rendben folynak. Nem lesz érdektelen elsorolni, kiknek neve eddig tudunkkal a választók zászlóira van tűzve. A pesti Józsefvárosban rendre tartják az értekezleteket s ott Szentkirályi Mór, Erkövy Adolf és Szilágyi Virgil készülnek jelöltéül fölállni. — A Terézvárosban Goroze Istvánon kívül más jelöltöt eddig nincsen szó s a királyi-utczán így is zászlónalobog neve. — A Ferencvárosban Rottenbiller Lipót s Horváth Károly szerepelnek. — A Lipótvárosban Manó István s Ráth Károly a jelöltek. — Budán báró Eötvös József nevével tüzetett ki egy lobogó. — Vácson Drágoly Sándor és b. Podmaniczky Arminról van szó. — Esztergomnyegye köbölki kerületében Koller Antal, Wargha s. b. Baldaeci toborzik a választók bizalmát. — Szepesmegyében eddig csak Zsedényi Ede választása van bizosított. A többi öt választókörületben alkalmasint szavazásra kerül a sor. A megyei bizottság nov. 5-kére hivatott egybe, de a főispán közbejött betegségére miatt elhalasztatott. — Nagy-Körösön csupán Tanárky Gedeonról van szó, ki e várost már két ízben közmegelégedéssel képviselte.

(Szentkirályi Mór), a magyar országgyűlésnek 1842 óta egyik első rangu tekintélyű, követ-jelöltül csakugyan föllépet a Józsefvárosban, s „Mit kell akarnunk?“ cím alatt, programját nyomatásban is kibocsátotta.

(A Csokonai-szobor) alapítókéjéhez a debreczeni „emlékkert-társulat“ 1000 ftot adományozott. E szobor alapítókéje most körülbelül 4000 forint.

(A Vörösmarty-szobor) javára Szekesfehervártól a mai napon, okt. 1-jén hangversenyt rendeznek.

(Az Edelspacher-féle pénzügyütemény) nem veszik meg a muzeum számára; így az valószínűleg külföldre vándorol.

Szerkesztői mondanivaló.

7882. Alexandria (Egyiptom). R. B. Udvozlójuk afrikai ügyelmes olvasónkat. A kívánt könyvre nézve az átengedési feltételeket a vidéken kell tulajdonostól kell előbb meg tudni. Annak idejében azonnal tudósítjuk önt. 7883. Kis-Uzelli... I. Bosszútót kértünk, ha a vizsnyolvasat tisztellel felfutasszuk. A fenforgó vita tárgyát nem látjuk abban új oldalról felvilágosítva, de a két vitázó fél közötti különbség sem lényeges. Hetilap vagyunk, gazdálkodunk kell a mai eseménydús napokban a rendelkezésünkre álló tettel. 7884. Kolozsvár. Egy törzslőfizető. Az arczkép iránti kívánságot szivesen fogjuk teljesíteni, mihielyt arra alkalmas időpontot találunk. Egyéb nehézségekkel nincs a dolog összekötve. 7885. Bieleza. I. Á. Köszönettel vettük a folytatást. Egy kis szünet mulva ujra fölveszük majd a fonalat. 7886. Pohorella. A rég várt levél elküldetett. Megérkezett-e? reményben van-e minden? 7887. Linez. Cs. K. Gy. Beesüljük érte, hogy a lapot az „operenczián“ tul is maga után járta önt. A Vas. Ujs. ára 3 hónapra 1 ft. 60 kr. levén, a feamardát 50 kr. iránt rendelkezi sziveskedjék. A kérdezett lap ára egy évre 6 ft. 7888. Szilárkany. K. E. A fogadást azon fél nyerte meg, mely így olvassa a kérdéses helyet: „Sap királynak lenni“ stb. — Legalább mi így emlékeztünk s azt tartjuk, ezen hely Garayban olvasható. 7889. Pozsony. Sz. F. J. Köszönettel vettük a várvárat, küldeményt s reméljük, hogy a mai viszonyok többé utjában állani nem fognak. Csak egy-két nappal előbb kaptuk volna! Kérjük a folytatást, hogy a terjedelem iránt tájékozassuk magunkat.

7882. Alexandria (Egyiptom). R. B. Udvozlójuk afrikai ügyelmes olvasónkat. A kívánt könyvre nézve az átengedési feltételeket a vidéken kell tulajdonostól kell előbb meg tudni. Annak idejében azonnal tudósítjuk önt. 7883. Kis-Uzelli... I. Bosszútót kértünk, ha a vizsnyolvasat tisztellel felfutasszuk. A fenforgó vita tárgyát nem látjuk abban új oldalról felvilágosítva, de a két vitázó fél közötti különbség sem lényeges. Hetilap vagyunk, gazdálkodunk kell a mai eseménydús napokban a rendelkezésünkre álló tettel. 7884. Kolozsvár. Egy törzslőfizető. Az arczkép iránti kívánságot szivesen fogjuk teljesíteni, mihielyt arra alkalmas időpontot találunk. Egyéb nehézségekkel nincs a dolog összekötve. 7885. Bieleza. I. Á. Köszönettel vettük a folytatást. Egy kis szünet mulva ujra fölveszük majd a fonalat. 7886. Pohorella. A rég várt levél elküldetett. Megérkezett-e? reményben van-e minden? 7887. Linez. Cs. K. Gy. Beesüljük érte, hogy a lapot az „operenczián“ tul is maga után járta önt. A Vas. Ujs. ára 3 hónapra 1 ft. 60 kr. levén, a feamardát 50 kr. iránt rendelkezi sziveskedjék. A kérdezett lap ára egy évre 6 ft. 7888. Szilárkany. K. E. A fogadást azon fél nyerte meg, mely így olvassa a kérdéses helyet: „Sap királynak lenni“ stb. — Legalább mi így emlékeztünk s azt tartjuk, ezen hely Garayban olvasható. 7889. Pozsony. Sz. F. J. Köszönettel vettük a várvárat, küldeményt s reméljük, hogy a mai viszonyok többé utjában állani nem fognak. Csak egy-két nappal előbb kaptuk volna! Kérjük a folytatást, hogy a terjedelem iránt tájékozassuk magunkat.

SAKKJATEK.

300-ik sz. f. — Szirmay Jánostól.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

295-dik számú feladvány megfejtése. (Pap Deszától, Miskolcon.)

Világos. Sötét. Világos. A) Sötét. 1. Hb5-c7 He8-b6 A) 1. ... He8-d6 2. Bg1-g2 Ff5-lép. 2. Fg3-d6: Ff5-c8 3. Hc7-lép tetsz. szer. 3. Hc7-a6 tetsz. szer. 4. H-e-v. B- -fmat. 4. H-e-v. B- -fmat. Helyesen jejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Miskolcon: Czenhe József. — Kezskemén: Keller Lajos. — Pozsonyban: Csery Gábor. — Pesten: Cselők György. — A pesti sakk-klub. (E kitűnő szép feladvány úgy a pesti mint vidéki sakk-klubokban osztatlan tetszésűel találdozott, s nehézsége miatt megfejtésével többen siker nélkül próbálkoztak.)

TARTALOM.

Szűgyény László (arckép.). — Hervad a lomb... — A Thurzó nádorok kora (1609-1626). — A magyar képviselőház új épülete (képpel). — Egy hó no az Unio hadseregéből (képpel). — Képek a hazai népeletről. — A dohány (folyt.). — Nagy kort ért embereink (vége). — Még egy pár szó a szigetvári Zrínyi-ünnepélyről. — Egyveleg. — Tárház: Vasárnapi beszélgetés. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár. Felelős szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utczsa 1. sz.)

Közlekedés.

(Egy új magyar vasut) engedélyezteté folyomott gróf Keglevich István. A technikai elmunkálatok e vonalat Komáromtól Vágújhegyen át, főirányu szerint a Zsitva völgyén Surányon s Verebélyen keresztül Aranyos-Maróthig vezetik, honnan a Nyitra völgyébe átesapva Özlányra s Príviczére vezetne; végre a Turóc völgyén Tót-Prónán s Sz.-Mártonon keresztül vonulva Szucsán táján a tervezett kassa-oderbergi vonalhoz csatlakoznék. Azon esetre, ha egy Trencsénből Brünbe vagy Olmützre vezetendő vasutvonalra másk nyernék az engedélyt, folyomott gróf elsőbbséget kér egy kapcsoló vonalra Aranyos-Maróthról vagy Özlányról Trencsénbe. E tervezet azon fölvetésben alapul, hogy Komárom mellett a Duna okvetlen át lesz hidalva, mi által a Dél-Magyarországon készült vagy épülő vonalokkal kapcsolat létesülne.

(A pesti lovonatu vaspálya ügye.) Pest város egyik közelebbi teljes tanácsülésében ismét szótnyegre került. Ezuttal azon kérdéslőlt határozott, vajjon a kis sörarnokok féle vezető ügyvezető váci töltés szélesítése elkerülhető-e vagy sem? Minthogy ezen töltés szélesítése nélkül a forgalom, ezen egyébkint is élénk közlekedésnek öröndő utvonalon, tetemesen hátráltatnék, a szélesítés szükségé elvben kimondottat ugyan: a mennyiben azonban a társulat a költségek viselésére nem ajánlkozott, a községi pénztár pedig e közel százezer forintra terjedő költség által tetemes terheltenék, a tanács e fontos ügyben határozathozatalát egy későbbi ülésnek tartá fenn.

Mi újság?

(A követválasztási mozgalmak) országszerte megkezdődtek s eddig a legnagyobb híggadtással teljes rendben folynak. Nem lesz érdektelen elsorolni, kiknek neve eddig tudunkkal a választók zászlóira van tűzve. A pesti Józsefvárosban rendre tartják az értekezleteket s ott Szentkirályi Mór, Erkövy Adolf és Szilágyi Virgil készülnek jelöltéül fölállni. — A Terézvárosban Goroze Istvánon kívül más jelöltöt eddig nincsen szó s a királyi-utczán így is zászlónalobog neve. — A Ferencvárosban Rottenbiller Lipót s Horváth Károly szerepelnek. — A Lipótvárosban Manó István s Ráth Károly a jelöltek. — Budán báró Eötvös József nevével tüzetett ki egy lobogó. — Vácson Drágoly Sándor és b. Podmaniczky Arminról van szó. — Esztergomnyegye köbölki kerületében Koller Antal, Wargha s. b. Baldaeci toborzik a választók bizalmát. — Szepesmegyében eddig csak Zsedényi Ede választása van bizosított. A többi öt választókörületben alkalmasint szavazásra kerül a sor. A megyei bizottság nov. 5-kére hivatott egybe, de a főispán közbejött betegségére miatt elhalasztatott. — Nagy-Körösön csupán Tanárky Gedeonról van szó, ki e várost már két ízben közmegelégedéssel képviselte.

(Szentkirályi Mór), a magyar országgyűlésnek 1842 óta egyik első rangu tekintélyű, követ-jelöltül csakugyan föllépet a Józsefvárosban, s „Mit kell akarnunk?“ cím alatt, programját nyomatásban is kibocsátotta.

(A Csokonai-szobor) alapítókéjéhez a debreczeni „emlékkert-társulat“ 1000 ftot adományozott. E szobor alapítókéje most körülbelül 4000 forint.

(A Vörösmarty-szobor) javára Szekesfehervártól a mai napon, okt. 1-jén hangversenyt rendeznek.

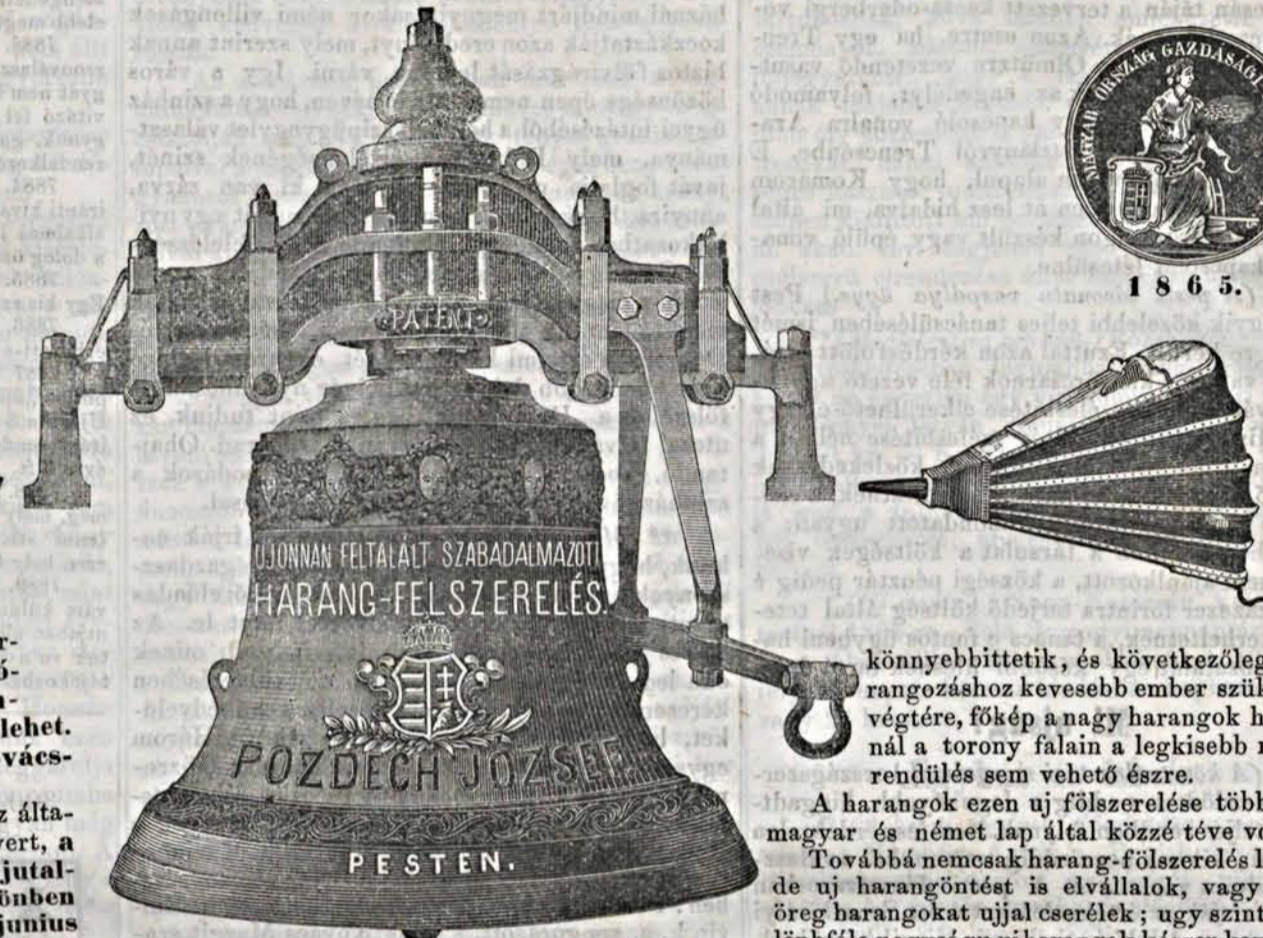
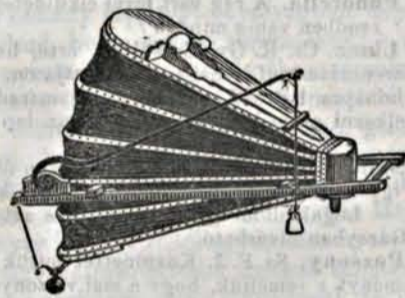
(Az Edelspacher-féle pénzügyütemény) nem veszik meg a muzeum számára; így az valószínűleg külföldre vándorol.

Holdfényváltozások. Utolso negyed 11-kén 4 óra 38 percper delután.

HIRDETÉSEK.

POZDECH JÓZSEF

fuvó-gyárnok, nagyszer-kovács s a harangok uj felszerelésének felfedezője, Pesten, Terézváros, gyár-utca 7-ik szám. saját házában,

az illető t. cz. közönséget tisztelttel értesitem, hogy hazai első szab. fuvó-gyárában megrendeléseket minden alakú és nagyságu fuvókra tenni lehet.

Több ízben újság útján is közöltt s az általam föltalált és országos szabadalmat nyert, a londoni világ-kiállításban éremmel jutalmazott, ezélszerű, tataros, nemkülönbön a hazai gazdasági egyesület f. évi június 3-7-kén gazdasági kiállítás alkalmával első rendű éremmel díszített

harang uj felszerelési módomat

a t. cz. közönség figyelmébe ajánlom. Mert ezen új módom szerint a harang vaskoronával felszerelve, többféle előnyt nyújt, melyek különösen abban állának, hogy a harang könnyen fordítható koronája következtében sokkal tovább tart és minden elrepedéstől mentve van; a harangozás szűkebb tért igényel, mint ez a közönséges felszerelésnél van, a harangozás sokkal

könnyebbítettik, és következésképp a harangozásához kevesebb ember szükséges, végtére, főképp a nagy harangok húzásánál a torony falain a legkisebb rezgés, rendülés sem vehető észre.

A harangok ezen új felszerelése több hazai magyar és német lap által közlé téve volt. Továbbá nemcsak harang-felszerelés létesül, de új harangöntést is elvállalok, vagy pedig öreg harangokat újjal cserélek; ugy szintén különféle nagyságu újharangok készen kaphatók.

A gyárában most készült, s már többször említett új felszerelésű 45 mázsás harang, 4 kisebb harangokkal, melyeknek súlya következő: I. 862; II. 454; III. 344; és IV. 271 font; — lesz október 5., 6., 7. és 8-án Győrben az általános termény-, bor-, gyümölcs-, gép- s egyéb házi ipartermékek kiállításában felállítva.

Ezen említett harangok a kiállítás után gyárában addig lesznek közszemlére felállítva, míg vevőjük nem találkozik. — Minden itt elősorolt tárgyat jutányos áron a lehető legrövidebb idő alatt a t. cz. közönség teljes megelégedésére kész vagyok véghezvinni.

Uj előfizetés

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1865. évi

október—decemberi évnegyedére.

A beállott mozgalmas időszak ismét nagyobb mértékben ébresztvén fel a hírlapok iránti érdekeltséget s az előfizetések ismét nagyobb tömegekben érkezvén be: vidéki olvasóinkat értesíthetjük, hogy lapjainkat a közelgő új évnegyedben nagyobb számmal szándékozunk nyomtatni, nehogy ismét a múlt hónapokban tapasztalt kellemetlen helyzetbe jöjjünk, a midőn a később érkezett előfizetőknek lapjaink egyes számaival már nem szolgálhattunk.

Évnegyedre előfizetőinket tisztelttel figyelmeztetjük, hogy az októberi évnegyed közeledtével, előfizetési megrendeléseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek

az október—decemberi évnegyedre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt 2 ft. 50 kr. Csupán Vasárnapi Ujság 1 ft. 50 kr. Csupán Politikai Ujdonságok 1 ft. 50 kr.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4-ik szám.)

HERCZEGNŐ-VIZ

Renard Agosttól Párisban.

Ezen világhírű mosdóvíz a bőrnek ifjas frissességét ismét visszaadja, az arcot, nyakat, karkat s kezeket vakító fehérré, puhává és gyengéddé teszi, s mint soha más hasonló szer — hűsítő s frissítőleg hat. Bőrkütyöket: u. m. szepit, pírtenéséket s a ráncokat tökéletesen eltávolítja, s az arczszínt — minthogy ezen mosdóvíz semmi tisztáltságot a bőrön nem szenved, egész a késő korig a bőrt simán fenntartja.

Említett arczszépítő szer, mely hasznossága és szilárdasága által oly kedvelté vált, valódi minőségben egyedül a kizárólag csak alóírt forgatárban kapható.

Egy üvege ára 84 kr.

Egyedüli raktár Pesten:

VERTESSI SÁNDORNÁL,

Kristóf-tér 1-ső szám, a „Venushoz.” 1277 (10—10)

STOLP K. O.

könyvkereskedése Pesten, váciutca 7. sz.

ajánlja a t. cz. iskolaigazgatók, tanítók, nevelők, szülők és az egyetemi tanulóknak minden

iskolai tankönyvek, atlaszok, földgömbök és egyéb segédkönyvekkel

gazdagon ellátott raktárát, az egyetem-, gymnasium-, kereskedelmi-, reál- és normál-iskolák számára. 1272 (2—3)

A könyvek jegyzéke ingyen kapható.

A magyar földhitelintézet

sorsolás alá eső 5 1/2 %-os záloglevelei

oly értékpapírok, melyeknek összegzei földbirtokra első helyen történt betáblázás által biztosítva, s hivatalos kimutatások szerint két-háromszoros értékű jelzálog által fedezve vannak.

E jelzálogi biztosítékon kívül kezeskedik még a záloglevelek biztoságáért:

az intézet alapítványi tőkéje, — a tartalék-alap, — a törlesztési alap, kölcsönös jótállása

az intézet valamennyi adósnak, kik egyetemen, egy mindnyáért és mindnyája egyért, egész ingó és ingatlan vagyonukkal kezeskednek az intézet kötelezettségeiért.

A záloglevelek, melyek 3 1/2 év alatt, félévenkénti nyilvános sorsolás útján teljes névértékük szerint visszafizetnek, 1000, 500 és 100 fra szónak, 5 1/2 %-kal kamatoztatnak, s a jelenlegi árfolyam szerint évi 7 %-ot jövedelmeznek, nem számítva bele azon tőke-nyereményt, mely a teljes névértékben visszaváltás folytán a vásárlási ár és a névérték közötti különbözetről fogva a vevő javára esik.

Minden záloglevél félévi kamatszélvényekkel van ellátva; melyek évenként kétszer, és pedig május és november 1-ső napján, minden adólevonás nélkül, váltatnak be, s pedig nemcsak Pesten az intézet pénztárána, hanem minden európai börzeplacozon, valamint azon kereskedő-házak által is, melyek a záloglevelek eladásával foglalkoznak.

A záloglevelek legfelsőbb rendelet szerint

árvapénzek, alapítványok,

s egyebek biztosítására is fordíthatók, különösen pedig alkalmasak

biztos tőke-elhelyezésekre és az aggkor biztosítására,

miután föltétlen biztosítékot, s most vásárolva,

7% évi jövedelmet és biztos tőkenyereményt nyújtanak.

Az említett záloglevelek, a napi-árfolyam szerint, kaphatók PESTEN: Malvieux C. J., Wahrmann és fia Barón testvérek című kereskedő-házaknál; — BECSBEN: M. Schnapper, Johann Ribarz, L. Epstein uraknál; — vidéken: a Magyar biztosító-társaság főügynökségeinek legnagyobb részénél; bérmentesítve küldött pénzért azonban postá útján magától az intézettől is megszerezhetők. 1083 (17—0)

Családok,

kik a közbéni- és csúsz-bántalmaktól magukat távol — vagy az ellen egy hathatós házi óvszerrel kezünl kézen tartani óhajtának, szerencsém van jelenteni, hogy a valódi Lairitz-féle erdegyapott gyártmányok és készítményekből

egy jólrendezett raktárt tartok. Ezen gyártmányok ültvös hathatóságáról több mint 150 hiteles bizonyítvány áll a t. cz. közönség rendelkezésére, használati utasítások ingyért szolgáltatnak ki. Valamint az a tárgyban tudakozásokra egész készséggel kellő felvilágosítással szolgálok; mindfögra a fenérintettek a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlhatnak. 1320 (2—6)

SIGMUND J.,

városház-utca 1-ső sz. a. Pesten, a „Söld korszorúhoz.”

Nékiülözhetlen és felette hasznos minden háztartáshoz és szoba-butorzatokra.

Kemény vagy puha-fa, valamint parket szoba-padlatok beeresztésére általán legújabb feltalált padolat fényesítő-anyag önkészítési módját és titkát — egy pontos használati utasításnyalban összerakván, — azt 1 forint bérmentes beküldése mellett kész vagyok bárkinek átengedni; megjegyzendő, hogy az említett anyaggal fényesítés gyorsabban eszközölhető, csodaszép, tartósabb és minden más hasonlónál fényesebb és sokkal olcsóbb. E tárgyban leveleket elfogad: FUSEK F. Pesten, király-utca 7-dik szám alatt, Török József ur gyógyszerárában. 1331 (1)

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, dragakövet, gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, ásványokat vesz és cserél a legmagasb áron 1288 (2—2)

Régiségek és természetiek Irodája,

Dorottya-utca 11-ik sz. a. Pesten, a Lloydnak átellenében,

hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötők, a legolcsóbb áron, ugy-sintén egy nagy raktár ásványok, lepkek, bogarak, madárbrók, tejsajok, ásványzomok is találhatók.

Előfizetési fölhívás

FALUSI GAZDA

1865. évi október—decemberi folyamára.

Előfizetési föltételek.

Postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva:

Egy negyedévre, vagyis október—decemberi folyamra 1 ft. 50 kr.

Julius—szeptemberi számokkal 1 ft. 50 kr. beküldése mellett még szolgálhatunk.

A „Falusi Gazda“ kiadó-hivatala

(Pest, egyetem-utca 4. sz.)

Évenként 38 huzásra játszhatni

minden Ausztriában létező állam-s magánorsjegyre, 1 badeni 35 ftos sorsjegy hozzáadásával

évnegyedenkénti csak 4 ft. befizetése mellett.

A társulat 20 résztvevőből áll, kik közül mindegyik az első részletbefizetése alkalmával egy részvényjegyet — melyre az összes sorsjegyek száma jégyezve vannak — kap, s melyek nyerevényeire az öt megillető nyerevényrészt kiszolgáltatik. 25 évnegyedenkénti részletfizetés után 4 ftyával, a társulati birtoklás meg-színik. Ezen sorsjegyek árfolyam szerint eladotnak s az azokból bevert pénz 20 egyenlő részre felosztatik.

Azon oknál fogva, hogy az összes sorsjegyek érai jelenleg rendkívülleg le vannak sorvita, s néhány év leforgása alatt legalább is az elobbi állapontot elérniök kelletik; csaknem egész bizonyossággal feltehető, hogy az ezen társulatkobani részvét (228 huzásra) a legrosszabb esetben csak is néhány csekély forintba kerülhet.

Az ily társulatkobani belépés nem telereli fel a többi társulatkobai köslekedést, és a részletfizetéseken kívül egyszerűmindenkora csak 68 kr. bélyegdíj leszen fizetendő.

IGÉRVÉNYEK.

1 db. 1864-iki 100 ftos sorsjegyre (huzás decz. 1-én) 2 ft. — kr. és 50 kr. 1 db. 1864-iki 50 ftos sorsjegyre (huzás decz. 1-én) 1 ft. 25 kr. 1 db. Pályi-sorsjegyre (huzás szept. 15-kén) 2 ft. — kr. bélyegdíj. 1 db. Credit-sorsjegyre (huzás okt. 1-én) 3 ft. 50 kr.

HERZBERG A.

Vidéki megrendelések gyorsan teljesítettek. 1225 (18—0)

Bérbe adandó

a) egy nagy lakás.

A m. t. Akademia-palotája 1-ső emeletében egy nagy és igen kényelmes lakás, melyben 4 két ablakos utcai- és 4 tágas udvariszoba, előszoba és konyha van, sz. Mihály napjától számítva egy vagy több évre bérbe adandó. 1324 (2—3)

b) Nagy raktári helyiségek.

A m. t. Akademia-palotájának pincze-helyiségeiben igen tágas, világos és száraz raktárak, melyeknek területe 227 □ öl, és melyek két alagút által a rakparttal közvetlen összeköttetésben állnak, egy vagy több évre adandók bérbe.

Közelebbi tudósítást nyerhetni a m. t. Akademia palotájában, az építészeti hivatalban.

KUGLER ADOLF

pesti könyvtáros bizomnyában megjelent:

RENDSZABALY

a községi község számára a készpénzbeli árvavagyon pénztárszerü kezelésére nézve gyakorlati utasítással.

Kidolgozta GROFFY SÁNDOR.

Pestmegyei törvényész. ülnök.

Ezen rendszabály Pestmegye által elfogadtatván, s a főm. magyar kir. udv. kancellária által is a törvényhozás további intézkedéseig mint ideiglenes kiegészítő jóváhagyatván, Pestmegyében már két év óta a legjobbsikerrel hatályban van.

Tartalmánál fogva nem arra van szánva, hogy csak pillanatnyi szükséglet vagy érdeket eldgtessen ki; ki ugyanis ez összesített (cumulativ) árvapénztári kezelés rendszerével kíván megismerkedni, vagy hivatalánál fogva közös árvapénztárt kezel, az hasznát veendő ezen könyvecskének, mert abban nem csak §§-ok foglalatnak, hanem a kezelés alakszerűsége gyakorlati példák és számos minta által felvilágosítva adatik elő. 1307 (3—8)

Ára 60 ujkracszár.

Egy gyermekbarát

Kis növények után tudakozdók. Személyesen találkozhatsz vele „London“ szállodában, 1-ső emelet, 33. szám alatt. 1307 (3—8)

Titkos

BETECSÉGEK,

ujjonnan keletkezettek 8 nap alatt minőségre nézve 48 óra alatt meggyógyítottak

dr. Fux J.

23 év óta fenálló rendelési intézetében, andikul, hogy a beteg foglalatosságában háborogtatának. Rendel. d. u. 1—4 óráig. Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leg-gyorsabban eszközöltetnek. Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-ső emelet. 1193 (8—12)

SZVETENAY MIKLÓS

magyar kir. udv. agens, jogtudor, s magyar hites köz-s váltó-üggyvéd-irodája létezik

BÉCSBEN, Kärnthnerstrasse 29. szám, II. emelet. 1287 (10—10)

Mindennemű

takarópapíros

(Makulatur)

kapható Pesten, egyetem-utca 4-i

HÁZTARTÁSI ÉS KONYHASZEREK, FŐRAKTÁR PESTEN,

Forstinger Albert M.-nél, Dorottya-utca Wurmház.

Ugyanott Alpaca-ezüst raktár. 1274 (5-6)

DOBLER JÓZSEF A.

váci-utca 5. sz. a., a „naphoz“

czimzett rövidárak- és szalag-kereskedésben minden a divat körébe vágó megrendelések postai utánvétel mellett elfogadtatnak.

Ugyanott kaphatók **nemzeti zászlók** nagyobb készletben, s megrendelésre és utánvétel mellett különféle nagyságban készítettnek következő árakban:

1	rőf hoszaságú a rúddal együtt	2 ft. 80 kr.
2	„ „ „ „	3 ft. 80 kr.
3	„ „ „ „	5 ft. 25 kr.
4	„ „ „ „	6 ft. 75 kr.
5	„ „ „ „	8 ft. 50 kr.
6	„ „ „ „	10 ft. 50 kr.
7	„ „ „ „	13 ft. — kr.
8	„ „ „ „	15 ft. — kr.
10	„ „ „ „	20 ft. — kr.

STEIN JANOSNAL Kolozsvártt

megjelent, s általa minden könyvkereskedésben kapható, nevezetesen **Grill Károly** (ezelőtt **Geibel A.**) könyvkereskedésben Pesten, Kristóffy 4. szám.

Haller K. Az általános polgári törvénykönyv, mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb idők megjelent és még hatályban levő utólagos rendelkezésekkel fölvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva. Ára 7 ft. 20 kr.

Brassai Samuel. Ingyen tanító francia nyelvmester. A francia nyelvet szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja B. S. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. Ára 1 ft. 60 kr.

Mihályi K. Származató-philosophia tanfolyama. Tanuló növendékeknek kézikönyvül, tanulmányok elméleti tárgyal. minden művelt magyar embernek érthető olvasmányul. I. kötet. Ára 1 ft. 40 kr.

Mihályi K. Etyköszi rajzok az emberi természetből. Egy sor egyházi beszéd. I. kötet. Ára 1 ft. 80 kr.

Péterfi S. Temetési szent beszédek, melyeket különféle alkalommal írt és mondott. Ára 1 ft. 6 kr.

Péterfi S. Egyházi szent beszédek, melyeket különféle alkalommal írt és mondott. Ufolyam. 1-2-ik füzet. Ára egyenként 1 ft.

Péterfi S. Közpénz előtt tartott egyházi szent beszédek. 3 füzet. 1-3-ik füzet: Január első napjától május első vasárnapjáig. Második javított és bővített kiadás. Ára 1 ft. 20 kr. — 2-ik füzet: Május első vasárnapjától szeptember első vasárnapjáig. Ára 1 ft. 20 kr. — 3-ik füzet: Szeptember első vasárnapjától december átolsó vasárnapjáig. Ára 1 ft. 20 kr.

Szabó J. Erdélyi katolikus hitzónok, vagyis egyházi beszédek gyűjteménye. Szerkeszté és kiadja Wozsely K. Ára 2 ft. 20 kr.

Lánczós F. Hajdankor történeti novellák ifjaknak. Francziából fordította Szilágyi S. 2 kiadás. Ára 70 kr.

Mühlbach L. Tartaroff hercegnő vagy a császárné leánya. Fordította B... 2 kötet. Ára 2 ft.

Oettinger. Szerelmi pikantériák a francia udvari életből. Közli Balázs F. Ára 1 ft. 20 kr.

Guspar J. és Kovács A. Népiszkola olvasókönyv, 2 kötet. 1-3-ik kötet: Az alsóbb osztályok számára. Ára 30 kr. — 2-ik kötet: A felsőbb osztályok számára. Ára 30 kr. 1830 (1-3)

Lakások bérbenadása és fölvétele.

Azon t. ez. háztulajdonosok s lakók, kik kisebb vagy nagyobb szállásokat a jövő országgyűlés alkalmával kiadni szándékoznak, tisztelettel felkérnek azokat, mielőbb az „Orsz. eng. ügynökségnél“ (Pest, nagy hid-utca 6. sz., a „Fehér hajó“-hoz czimzett házban) előjegyztetni; szintegy felkérnek a Pesten szállást kereső t. ez. vidékiek ebbeli meghívásukat a fent nevezett intézethez beküldeni. 1825 (2-4) Ezen intézet kisebb s nagyobb szállások egész behutorozását is ellátja.

HARRER ÉS SCHMOLLINGER

Pesten,

a váci-utczában, (nemzeti szálloda),

ajánlják hölgyek számára épen most érkezett

kész zekék és köpenyek

nagyszerű raktárakat

gyapotkelméből, selyem- és bársonyból.

Nagy raktárt tartanak továbbá

angol és berlini Long-Shawl és vált-kendőkötél,

beszövött francia és bécsi

Long-Shawl-okból.

1829 (1-0) Mindezen tárgyak igen olcsóért adatnak el.

A hamburgi kereskedelmi akademia

lehető legjobb alkalmat nyújt a nevelő-intézetben levő, ugy a vidéki és hazai növendékeknek a divatozó nyelvek gyors és alapos megtanulására, valamint különösen a kereskedelmi hivatásra ajánlott ifjuságnak, magukat a későbbi kereskedői életre elméletileg és gyakorlatilag kellően előkészíteni.

Miután azon előkészület, melyet a gymnasiumok, real- és polgári iskolák biztosítanak, valamint a tisztán gyakorlati tanítás, azokra nézve, kik magukat jövődéli üzleti-munkák korszerűleg kiképzni akarják, nem több mint kielégítő; de egy kereskedelmi akademia megalapítása mindenesetre a legcélszerűs. Hamburg mint világ-kereskedelmi oldaltól kereskedelmi forgalmával, a kereskedelmi kiképzésre oly rendkívül eszközöket és előnyöket nyújt, melyek az intézetnek legkedvezőbb eredmények elérését biztosítják,ugyszintén növendékeknek jövőd pályájuk uttorozását megkönnyítik. Az intézet, mely mindjárt 3 fő- és 2 előkészületi osztályra osztályok fel, a legelőszé-gebb és legegységben fekszik a városon kívül néhány percznyi távolságra, és a hatóság külön felügyelete alatt áll. Az oktatás az igazgató által, a legtekintélyesebb tan-tesztülettel egyesülve, legelőszébb tudományossággal kitűnő gyakorlati irányban adatik elő és magában foglalja az egész mai kereskedelmi tudományt, ideértve a vidéki levelezést, mennyiség-tant és természet-tudományt, nemzeti nyelvi tanítást a felsőbb osztályokban, német, angol, francia és spanyol, mint társalgási nyelvet.

Latinul, olaszul, oroszul, dánul és svédül, ugyszintén zene, ének, táncz, torna vivás és uszás a szülők kívánsága szerint.

Különös figyelmet érdemel, hogy a fentebbi intézet nem egyedül elméletileg tanít, hanem egyszerre mind a tanítás által szerzett ismeret egy, különösen e célra az intézettel egyesült üzletben gyakorolható is.

Fiatal embereknek, kik már gyakorlatilag tevékenyek voltak, a művelmény szerint mérsékelt díj engedtetik, de meg olcsó és jó lakás is ajánlatik, hogy ha előnyösnek tartják az intézetben kívül lakni, azért a bemenet az akademia mindenkor megengedtetik. — Magába az intézetbe és az előkészítő osztályokba 12 évtől fogva gyermekek is felvétetnek, kiknek erkölcsi jöletéről lelkiismeretesen lesz gondoskodva.

Bővebb értesítést nyehetni ez intézet által kiadott áttekintésből, mely e lapok kiadó-hivatalában is megkapható, és bővebb felvilágosítással is mindenkor örömet szolgál. 1818 (4-4) **Schröder L.**, igazgató.

Minden tan- és segédkönyvek,

egyetemek, gymnasiumok, real- kereskedelmi és elemi iskolák, valamint magán-tanulók számára; könyvkereskedésünk által a legújutányosabbban megszereshetők. A nevezetesebb nyilvános iskolák, valamint saját kiadásunk könyv-jegyzékei kívánatra ingyen kaphatók.

Laufer testvérek könyvkereskedése Pesten.

váci-utca 9-ik szám alatt. 1294 (3-3)

Pest, október 8-án 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyszer hasábozott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba; háromsor vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M-Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppel Alajos, — és Pesten: a Kertész-gazdasági ügynökség is. József-tér, 14 sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Báró Saguna András metropolita.

Maholnap megnyílnak az erdélyi országgyűlés termei s a testvér hazai közön nemzetiségű népeinek képviselői össze fognak gyűlni Kolozsvár ős falai között, hogy az anyaország iránti viszonyukat megalapítsák s jövő sorsuk fölől szabadon és hiven intézkedjenek. A határozat, mely e gyűlésből ki fog eredni, döntő erővel fog birni a késő jövődöre s Európa népei előtt biznysággal fog szolgálni a Királyhágoztuli nemzetek politikai érettségéről s a szellemi képesség azon fokáról, mely a mult példáin okulva, az élet nehéz iskolájának tanait hasznára fordítva, nem a szenvedélyek fékezhetlen árja által sodortatja magát, hanem — különösen ott, hol a legfontosb életkérdések forognak szőnyegen — az ész higgadt szavának, a testvéri vonalom és egyetértés nemesebb érzelmeinek mutatja be hódolatát.

BÁRÓ SAGUNA ANDRÁS.

A világ szemei most kérdőleg és várakozásteljesen Erdélyre lesznek fordulva s ha volt idő, melyben méltán nevezték Erdélyt a magyar alkotmány és szabadság véd-bástyájának: ugy igaz az is, hogy Erdély legközelebbi politikai magatartásától fog függni a Szent István koronája alatt élő népek boldogsága s közvetve a birodalom hatalma és felvirágzása. — Nem a mi feladatunk, e tárgy fontosságát bővebben indokolni; a mi célunk nem egyéb, mint azon férfiakkal, kik Erdély közelebbi történetében vezéri szerepre hivaták, közelebből megismerkedni s szinkülönbség nélkül minden jó ügyeket, minden valódi tehetséget, mely ott fölmerül, érdeme szerint méltányolni.

A Vasárnapi Ujság eddigi évfolyamaiban gyakorabban volt alkalmunk, az erdélyi magyarok kitűnőbb fiainak ismertetését közzölni. Olvasóink bizonyosan szivesen veendik, ha most az erdélyi románok legfel- tőbb vezérével, legnevezetesebb politikai és egyházi tekintélyével is közelebből megismertetjük.

magyarországi születésű s 1809. január 1-én macedo-román eredetű szüléktől született Miskolczon, hol atyja közbecsülésben állott kereskedő volt. Ezt még gyermekkorában elvesztvén, anyja kénytelen volt átköltözni fiával Pestre, hol testvére, egy gazdag és tekintélyes kereskedő, lakott. A pesti iskolákban végezte be gymnazialis tanulmányait s nagy szorgalommal kezdé meg a jogi tanfolyamot is, de ettől csakhamar, egész életére elhatározólag, elfordult, a midőn az akkori vereszi görögkeleti püspök, Manilovits, ki a fiatal Saguna deli külsejét s ajánlatos magaviseletét igen megkedvelé, ezt arra szólítá fel, hogy az egyház szolgálatába lépjen. Nem csekély küzdelem közben lépett a reményteljes ifju e tisztes, de lemondásteljes pályára, de csakhamar elismerésre talált itt is erélye és szellemi tehetsége. Mert alig végezte be Verseczen theologiai tanulmányait, midőn püspöki barátja és pártfogója már ugyanazon seminarium egyik tanárává nevezte ki, melynek épen azelőtt még növendéke volt. Nem-sokára — tudva nem levő okokból — a Szerémségben levő hopovai zárdába barátának öltözött be s a tonsura alkalmával Anasztáz eredeti keresztneve helyett András nevet nyert.

Élénk szelleme azonban a kolostor rideg falai között nem találta meg a várt megnyugvást, s neve működésének elébbi helyein sem mehetett feledésbe. — Stratimirovits érsek a karlovitzi érseki seminariumba hívta meg tanárnak, s egyuttal titkárnak nevezé ki. Kevés idő múlva az újvidéki püspöki megyében le-